Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 20 גראשען | היינט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

אומפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 287/1582 | Łódź, Poniedziałek 10 grudnia 1928 r. | זעקסטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, כ"ז כסלו תרפ"ט | Nr. 287/1582

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 24-71

אטענטאט אויף א סאוויעטישען קאנסולאט

דער לעמבערגער פאליציי איז געלונגען צו פערהאלטען דעם אנפאלער.

לעמבערג, 9. (טעלעפאניש) נעכטען שפעט אין אווענד האבען די פאליציי-ארגאנען דורכגעפיהרט א סענסאציאנעלען ארעסט פון א געוויסען פערזאן, וואס האט זיך מיט דער הילף פון געדונגענע פערברעכער, געפרובט דורכפיהרען אן אטענטאט אויף איינעם פון די קאנסולאטען פון די שכנישע מלוכות.

אין משך פון טאג האט די פאליציי-מאכט בעקומען א פערטרויליכע ידיעה וועגען אן אטענטאט וואס גרייט זיך אויף דעם סאוויעטישען קאנסולאט אין לעמבערג.

שטארקע פאליציי-פאסטענס האבען זיך פונאנדערלאקירט נעבען דעם בנין, וואו עס געפינט זיך די פארשטעהערשאפט פון די סאוויעטען, און האלב עלף אין אווענד האט מען טאקע בעמערקט א פערזאן, וואס דער אויסערליכער אויסזעהן זיינער האט אבסאלוט געשטימט מיט די סמנים, וואס די פאליציי האט פערמאגט.

איידער דער אנפאלער האט זיך בעוויזען ארומצוקוקען, איז צו איהם צוגעגאנגען א קאמיסאר מיט עטליכע אגענטען און איהם ארעסטירט.

דער פערהאלטענער האט געטראגען א היטעל פון אן'אקארעמיקער. דער באלדיגער פערהער האט אבער פעסטגעשטעלט, אז ער איז נישט קיין סטודענט.

ער האט זיך מודה געווען, אז דער חשד אויף איהם איז א ריכטיגער, דערפיי האט ער אבער גע'טענה'ט, אז ער האט געוואלט בלויז אויסהאקען די שויבען אין דעם לאקאל פון קאנסולאט.

דער גאנצער ענין האט געמאכט אין לעמבערג א שטארקען רושם.

די אויספארשונגס-מאכט פיהרט אן ענערגישע אויספארשונג, האלטענדיג בסוד די פעסטגעשטעלטע פרטים.

אלענפאלס, ואל דער פאליציי האבען געלונגען פעסטצושטעלען, אז דער געפלאנטער אנפאל אויפ'ן סאוויעטישען קאנסולאט שטעהט אין אן ענגער שייכות מיט די לעצטע געשעהענישען אין לעמבערג.

וויטערדיגע סטודענטען-ארעסטען אין לעמבערג.

לעמבערג, 9. (א. וו.) די אויספארשונג אין דעם אטענטאט אויף סקושעטשינסקי'ן ווערט ווייטער געפיהרט.

עס איז ארורכגעפיהרט געווארען א רייה רעוויזיעס, און צ. א. אין רוטענישען אקאדעמישען הויז און אין דער האנדווערקער-שולע.

ארעסטירט געווארען איז אן ערך 40 סטודענטען.

עטליכע סטודענטען זענען ארויסגעלאזט געווארען אויף דער פריי, מחמת דער אינטערווענץ פונ'ם רעקטאר גערסטמאן, און עטליכע אוקראינישע רעפוטאטען.

דאס פעקעל, אין וועלכען ס'איז אריבערגעשיקט געווארען דער אויפרייס-מאטעריאל איז איינגעהאנדעלט געווארען אין אויסלאנד, און האט ענטהאלטען א פאליטירט שעכטעל.

אויפ'ן קעסטעל איז געווען אן אויפשריפט: „שליאד-צוקערלעך צום הוסט און הייזעריגקייט".

דייטשלאנד בעציהט זיך סקעפטיש

צו דער איצטיגער סעסיע פון דעם פעלקער-בונד-ראט.

וויען, 9. (א. וו.) פון גוט-אינפארמירטע קוועלען איז מען מודיע, אז אין אלגעמיין גיט מען דא נישט צו קיין גרויסע בעדייטונג די רעזולטאטען פון דער דעצעמבער-סעסיע פון דער פעלקער-ליגע און לוגאנא.

אין די אפיציעלע דייטשע קרייזען האלט מען, אז די דאזיגע סעסיע וועט נישט ברענגען פאר דייטשלאנד קיין שום נוצען, און דעריבער פאהרט שטרעזעמאן קיין לוגאנא נאר מיט'ן צוועק צו זיין אנוועזענד אויף די בעראטונגען, נישט לעגענדיג דערביי קיין שום אכט אויף דעם פועל-יוצא פון די קאנפערענצען מיט בריאנען און טשעמבערלענען.

אן'אויפרייס מיט מענשליכע קרבנות אין ניו-יארק.

ניו-יארק, 9. (ספ. טעל.) אין צפון-טייל פון ניו-יארק איז פארגעקומען אן'אויפרייס, פון וועלכען אין דער גאנצער אומגעגענד זענען אויסגעבראכען געווארען אלע שויבען. פון אונטער די חורבות זענען ארויסגעצויגען געווארען 4 דערהרגעטע און 6 שווער פערוואונדעטע.

ס'פעהלען פיל איינוואוינער, די פאליציי האט ארומגערינגעלט דעם גאנצען ראיאן און לאזט אהין קיינעם נישט צו.

פעלץ-ווארען

קען מען קויפען אמביליגסטען און אויף די בעקוועמסטע בעדינגונגען גאר ביי דער לאנג-יעהריגער פירמע

ל. ב. פעפער, ווסכאדניא 42, טעלעפאן 04-78.

בעמערקונג: די קירזשנער-ווערקשטעל געפינט זיך אויפ'ן ארט. די ארבייט ווערט אויסגעפיהרט פינקטליך און רייעל.

הסתדרות „החלוץ המרכזי" בלודז.

היינט, מאנטאג, 8.30 א זייגער אין אווענד קומט פאר אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע (צעגעלניאנא 4)

א פארלעזונג פון ד"ר משה וואלדמאן

(רעד. פון דער „יודישער רונדשוי" אין בערלין) א. ד. ט.:

„וואשינגטאן, מאסקווא, ירושלים".

דעם טיפסטען בייליד דריקען מיר אויס דער פרוי צוקער און קינדער צוליב'ן טויט פון איהר ליבען מאן און פאטער

נ"ע יצחק (איטשע) מאיר

זייט געטרייסט!

די פאמיליע גאלדבערג

3010

דעם טיפסטען מיטגעפיל דריקען מיר אויס אונזער חבר

חיים פאלאנסקי

צוליב דעם טויט פון זיין מוטער

שרה

ארטיסטען-קאלעקטיוו פון יודישען טעאטער אין פילהארמאניע.

Dr. DONCHIN

מאניושקי 1, טעלעפאן 9-97

ספעציאל ארצט פאר אויגענקראנקהייטען

צוריקגעקעהרט קיין פוילען.

נעמט אן טעגליך פון 10—1 מיטאג און פון 4—7 נ.מ. זונטאג פון 10 ביז 1 בייטאג.

כעמיש-באקטעריאלאגישע לאבאראטאריע

מאגיסטער נ. שאץ

פעטריקאווער 37, 2. שט., פראנט.

אנאליזען פון קאל, אורין, לייכעך א. אז. וו.

אורין-אנאליז – 4 זל.

Dr. med. A. Uryson

אינערליכע קראנקהייטען

ספעציעל מאגען, דארם און לעבער-קראנקהייטען

קאנסטאנטינער 20, טעל. 35-85

נעמט אן פון 3 ביז 5 א זייגער נאכמיטאג.

Zarząd TELEFONÓW ŁÓDZKICH P.A.S.T.

niniejszym podaje do wiadomości, że od **DZIŚ, dnia 10-go GRUDNIA r. b.** Zarząd, Kasa i wszystkie biura przeniesione zostały z dotychczasowego lokalu przy ul. **P r z e j a z d 38**, do **GMACHU SPÓŁKI** przy ul.

Al. T. Kościuszki 12.

Wszyscy interesanci P.A.S.Tej przyjmowani są od dziś już w nowym lokalu Al. T. Kościuszki 12, w godz. jak dotychczas, od 9 do 14-ej.

Tamże należy kierować wszelką korespondencję.

2920

Dr. med.

J. MANDELBAUM

Zawadzka 16a, tel. 27-52

ספעציאליסט פאר אינערליכע און נערווען-קראנקהייטען.

נעמט אן פון 5 ביז 7 אווענט.

האנדווערקער-פעראיין, אגראדאווא 9

צו אלע מארינארקע-שניידער – מיטגלידער פון אגראדאווא 9 און 1-טער מאי 2 און אויך אזעלכע, וואס זענען אין ערגיץ נישט קיין מיטגלידער!

3021

אין צוזאמענהאנג מיט די שענדליכע מעטאדען, וואס עס ווענדעט אן דער פעראיין פון 1. מאי 2, און וועלכע צוברעכען דאס מארינארקע-פאך, רופען מיר אייך צו קומען היינט, 8 אין אווענד אויף דער

פערזאמלונג פון גאנצען מארינארקע-פאך,

וואו עס וועט אייך אויפגעוויזען ווערען דער גאנצער אמת, וועלכען עס בעהאלטען אייך די פיהרער פון 1. מאי 2, וועלכע פיהרט ארום דורך דער פערזאן פון א געוויסען שערמאן דאס גאנצע פאך ביי דער נאז.

די פאך-קאמיסיע.

ווייטערע אימיגראציע-בעגרעניצונגען פראיעקטירט אין אמעריקע.

וואשינגטאן, (יט"א) דער פארזיצער פון דער אימיגראציאנס־קאמיסיע ביים אמעריקאנער קאנגרעס, אלבערט דזשאנסאן האט אפגעהאלטען א בעראטונג מיט פינף מיטגלידער פון דער קאמיסיע, בעת וועלכער עס זענען בעהאנדעלט געווארען א רייה פראיעקטען וועגען ווייטערע בעגרענצונגען פון דער אימיגראציע אין די פעראייניגטע שטאטען. עס איז בעשלאסען געווארען צו זאמלען די נויטיגע סטאטיסטישע מאטעריאלען וועגען דער צאהל פרויען און קינדער פון די אמעריקאנער בירגער און רעקלאראנטען, וואס ווערען אריינגעלאזט אין לאנד אויפ'ן סמך פון דער א'יסבעסערונג צום אימיגראציאנס־געזעץ, וואס איז אנגענומען געווארען דורכ'ן קאנגרעס.

קאנגרעסמאן דזשאנסאן האט מיטגעטיילט, אז ווי נאר עס וועלען אנקומען קיין וואשינגטאן די איבעריגע מיטגלידער פון דער קאנגרעס־קאמיסיע, וועלען זיי שאפען סוב־קאמיסיעס, כדי צו פארשען די פערשידענע פראבלעמען, וואס זענען פערבונדען מיט דער אימיגראציאנס־געזעצגעבונג.

יודען-העצע אין מינסקער אוניווערזיטעט,

ריגא, 9 (י.ט.א. טעלעגראפיש). אין מינסקער ארבייטער־אוניווערזיטעט זענען ענטדעקט געווארען סיסטעמאטישע העצרייען געגען די יודישע סטודענטען. אין אוניווערזיטעט פלעגען ארויסגעהאנגען ווערען העצערישע פלאקאטען געגען יודען, ווי „שלאג די יודען, ראטעווע רוסלאנד" א. א. וו.

נאך אנ'אינטערווענץ ביי דער קאמוניסטישער פארטיי, האט די פארטיי צוזאמענגערופען א קאנפערענץ מיט די פראפעסארען. די דעבאטען אויף דער קאנפערענץ זענען געווען זעהר הייסע און ס'האבען זיך אין זיי בעטייליגט 55 רעדנער.

2 יונגע קאמוניסטען זענען אויסגעשלאסען געווארען פון דער פארטיי.

קאנפערענץ פון „גורדוניה" אין דאנציג.

דאנציג, 9 (י.ט.א. טעלעגראפיש) נעכטען איז דא געעפענט געווארען די 4 טאגיגע קאנפערענץ פון יוגענט־פערבאנד „גורדוניה". ס'זענען אנגעקומען איבער 30 דעלעגאטען פון פערשידענע לענדער, צווישען זיי שפרינצאק פון א"י, וועלכער האט בעגריסט די קאנפערענץ אין נאמען פון דער א"י־ארבייטערשאפט.

אין נאמען פון עקזעקוטיווע האט די קאנפערענץ געעפענט ה' לוביאניקער פון לאדז. דער פערבאנד צעהלט 10,000 מיטגלידער. אין פרעזידיום פון דער קאנפערענץ איז צוו. אגד. געוועהלט געווארען פרל. זילבערשאץ פון לאדז.

די ארץ-ישראל-רעגירונג פאדערט פון „דואר היום"

גאראנטיעס צוליב'ן איבערגעבען די רעדאקציע זשאבאטינסקי'ן.

ירושלים (י.ט.א.) די ארץ-ישראל-רעגירונג האט אויפגעפאדערט די ארויסגעבער פון דער טעגליכער העברעאישער צייטונג „דואר היום" צו דעפאנירען אין הסכם מיט'ן אטאמאנישען רעכט 100 פונט אלס גאראנטיע, אז די פרעסע-פאר־שריפטען וועלען אפגעהיט ווערען.

ווי מען איז זיך משער שטעהט די דאזיגע פאדערונג אין צוזאמענהאנג דערמיט, וואס די רעדאקציע פון דער צייטונג האט איבערגענומען וולאדימיר זשאבאטינסקי.

די בעגריסונג פון אינטערנאציאנאלען פרא-פאלעסטינישען סאציאליסטישען קאמיטעט.

פאריז, (יט"א) דער אינטערנאציאנאלער סאציאליסטישער קאמיטעט פאר'ן ארבייטענדען ארץ־ישראל האט אין צוזאמענהאנג מיט'ן פינף־יעהריגען יובילעאום פון פרא־פאלעסטינישען קאמיטעט פון די יודישע פראפעסיאנעלע ארבייטער־פעראיינען אין אמעריקע, צוגעשיקט א בעגריסונג, אין וועלכער עס ווערט ערקלערט, אז די יודישע ארבייטערשאפט אין ארץ־ישראל, וואס איז דורכגעדרונגען מיט די פרינציפען פון אינטערנאציאנאלען סאציאליזם, דארף אקטיוו אונטערשטיצט ווערען דורך אלע אויפריכטיגע דעמאקראטען און אלע סאציאליסטען. די יודישע נאציאנאלע היים אין ארץ־ישראל, וועט א דאנק די יודישע ארבייטער, פערוואנדעלט ווערען אין א סאציאליסטישע היים אין דעם ווינקעל פון אזיע, וואס איז איינער פון די וויכטיגסטע בעריהרונגס־פונקטען מיט אייראפע. עס איז דעריבער א ראד־פעלטע פליכט פון די סאציאליסטען אויף דער גאנצער וועלט צו שטיצען דעם דאזיגען פרעכטיגען נאציאנאלען און גלייכצייטיג סאציאליסטישען עקספערימענט, די בעגריסונג איז אונטערגעשריבען דורך עמיל וואנדערוועלדע, לואי דע ברוקער, קאמיל הויסמאן, לואי פיעראר, וואנטערס און ווערטענס.

אנ'עהנליכע בעגריסונג ,איז אויך ארויסגעשיקט געווארען דורך לעאן בלום, רענאדעל, לאנגע טוראטי און ווינסענט אריאל.

געשטארבען א שעקספיר-פארשער פריינד און ביאגראף פון ד"ר הערצל.

ווין. (יט"א). די טעג איז דא געשטארבען אין עלטער פון 70 יאהר דער בעקאנטער אנגליסט און שעקספיר־פארשער פראפ. לעאן קעלנער. לעאן קעלנער איז געבוירען געווארען אין טארנאָו ביי א רעליגיעזער יודישער פאמיליע און האט שטודירט די ענגלישע שפראך און ליטעראטור אויפ'ן ווינער און ברעסלויער אוניווערזיטעט. אין יאהר 1900 האט לעאן קעלנער זיך האביליטירט אלס דאצענט פון דער ענגלישער ליטעראטור ביים ווינער אוניווערזיטעט. אין יאהר 1904 איז ער בעשטימט געווארען אלס אויסעראָרדענטליכער פראפעסאר אויפ'ן טשערנאוויצער אוניווערזיטעט און האט אין משך פון איינינע יאהר רעפרעזענטירט דא סבוקאווינער יודענטום אין עסטרייכישען פארלאמענט. נאך דער מלחמה איז פראפ. קעלנער פערבליבען אין ווין און האט אין זיינע לעצטע יאהרען ערפילט די פליכטען פון א סעקרעטאר פאר ענגליש ביים עסטרייכישען בונדעס־פרעזידענט ד"ר. הייניש ,מיט וועלכע ער איז שוין לאנג געווען בעפריינדעט.

פראפ. קעלנער האט פערפאסט א רייה ווערק וואס האבען איהם געמאכט א שם צווישען די ענגלישע שפראך־פארשער און ביים ברייטען פובליקום. לעאן קעלנער האט זיך שוין אין זיינע יוגנט־יאהרען אנגעשלאסען אן דער חובבי־ציון בעוועגונג און ווען דר. הערצל האט פערעפענטליכט זיין „יודענשטאט", איז פראפ. קעלנער געווארען איינער פון זיינע נאהענטסטע מיטארבייטער. א געוויסער צייט האט פראפ. קעלנער רעדאגירט דעם ציוניסטישען צענטראל־ארגאן „די וועלט", ער איז אויך בעאויפטראגט געווארען צו רעדאגירען די אויסגאבע פון דר. הערצלס געזאמעלטע שריפטען. אין יאהר 1920 האט פראפ. קעלנער ארויסגעגעבען א ביאגראפיע פון טעאדאר הערצל. זייט הערצלס טויט האט פראפ. קעלנער שוין נישט גענומען קיין אקטיווען אנטייל אין דער ציוניסטישער בעוועגונג.

די פאסטולאטען פון „מזרחי" צו דער נאהענטסטער סעסיע פון ציוניסט. אקציאנס-קאמיטעט.

ירושלים, (יט"א) ווי מיר ווערען געוואהר, וועלען די פארשטעהער פון „מזרחי" ארויסרוקען בעת די בעראטונגען פון ציוניסטישען אקציאנס־קאמיטעט ,וואס עפענען זיך דעם 20־טען דעצעמבער אין בערלין זא רייה פראגען, וואס זענען נוגע דער עלית און דעם בילדונגס־וועזען פון ארץ־ישראל. די „מזרחי"־פארשטעהער וועלען ארויסשטעלען א פאדערונג, אז די סערטיפיקאטען פאר די עולים זאל גע געבען ווערען אויך קרובים פון די ארץ־ישראל־איינוואוינער. ווייטער וועלען די מזרחי־פארשטעהער פאדערען, אז די ציוניסטישע עקזעקוטיווע אין ירושלים זאל נישט מאכען קיין שום שטערונגען ביים איבערגעבען די אלגעמיינע שולען אונטער'ן קאנטראל פון „מזרחי"־שול־וועזען, אויב דאס ווערט געפאדערט דורך די עלטערן פון די שול־קינדער.

אין די בעראטונגען פון ציוניסטישען אקציאנס קאמיטעט וועט זיך בעטייליגען דער פרעזידענט פון דער אלוועלטליכער „מזרחי"־ארגאניזאציע הרב בערלין ,וועלכער וועט נאכדעם אפפאהרען אין די פעראייניגטע שטאטען, כדי זיך צו בעטייליגען אין דער פעראייניגטער ארץ־ישראל־קאמפאניע און, שפעטער קיין קאנאדע, וואו הרב בערלין וועט אנפיהרען מיט דער זאמעל־אקציע פאר'ן מזרחיסטישען ארץ־ישראל־פאנד.

ארעסטירט עטליכע צעהנדליגג אוקראינישע אקאדעמיקער

אין צוזאמענהאנג מיט די באמבעס-אטענטאטען אין לעמבערג און קראקאו.

לעמבערג, 9 (טעלעפאניש). די פאליציי־אישע אויספארשונג וועגען דעם דינאמיט־אנפאל אויף דער רעדאקציע פון „סלאווא־פאלסקיע" אין לעמבערג ווערט ווייטער ענערגיש געפיהרט. ס'זענען ארעסטירט געווארען ביז 60 מאן פון דער אוקראינישער אקאדעמישער יוגענט. צווישען די ארעסטירטע געפינען זיך איינינע פרויען, וועלכע זענען פערדעכטיג אין נעמען אנ'אקטיווען אנטייל אין דער פערשווערונג.

די רעוויזיעס, וועלכע האבען געדויערט די גאנצע נאכט פון דאנערשטאג אויף פרייטאג און פרייטאג בייטאג זאלען האבען געגעבען א גרויסען מאטעריאל, וואס שטעלט פעסט די געמיינזאמקייט פון די אנפאלען אין לעמבערג און אין קראקא.

אין צוזאמענהאנג מיט'ן באמבען־אויפרייס איז אהער אנגעקומען פון ווארשא דער קאמענדאנט פון דער מלוכה־פאליציי מעלעשעווסקי.

לעמבערג, 9 (טעלעפאניש). די ווייטערדיגע אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט ,אז דער אויפרייס־מאטעריאל איז איינגעפיהרט געווארען פון אויסלאנד. די עקספערטיזע האט פעסטגעשטעלט, אז די לעמבערגער אויפרייס־באמבע האט ענטהאלטען א קילא שטארקען אויפרייס־מאטעריאל.

דער פראָרעקטאר פון אוניווערזיטעט גלא גערטמאן, און די אוקראינער דעפוטאטען האבען אינטערווענירט וועגען די ארעסטירטע אוקראינער אקאדעמיקער.

סערביש-כארוואטישער סכסוך.

וויען, 9. (ספ. טעל.) דער קלוב פון די כארוואטישע סטודענטען האט פונאנדערגעשיקט צו אלע אייראפעאישע אוניווערזיטעטען א טעלעגראם, אין וועלכען ס'ווערט געפאדערט הילף געגען דער סערבישער רעגירונג.

די רעגירונג האט פעראָרדענט צו פערפיהרען אנ'אויספארשונג געגען די מחברים פון דער ווענדונג, פאר דער ווענדונג נאך הילף קיין אויסלאנד געגען דער אייגענער מלוכה דראהט די שולדיגע א שטראף פון 1 ביז 5 יאהר טורמע.

וויען, 9. (ספ. טעל.) פון זאגרעב טיילט מען מיט, אז דער ראדיקאלער קרייז־סימיק האט אנגענומען א בעשלוס נישט צוצולאזען צו די זיצונגען פון סימיק קיין מיליטערישע פערזאנען.

פולקאווניק מאקסימאוויטש, וועלכער איז בעשטימט געווארען אנשטאט דעם ביז איצטיגען ציווילען „גארושופאן", ווערט באיקאטירט.

קאוונער אוניווערסיטעט אין קאנפליקט מיט וואלדעמאראס'ן און דעם בילדונגס-מיניסטער.

קאוונע, 9. (ספ. טעל.) צווישען וואלדעמאראס און זיין בילדונגס־מיניסטער, פון איין זייט, און אויסגעבראכען א שארפער קאנפליקט מיט די פראפעסארען פון קאוונער אוניווערזיטעט.

דער מיניסטער־ראט האט אנגענומען א בעשלוס, לויט וועלכען די פראפעסארען און דאצענטען ווערען נאמינירט דורכ'ן מלוכה־פרעזידענט, אויסער דורכ'ן בילדונגס־מיניסטער, און אז די אלגעמיינע לייטונג וועט זיין אין די הענד פון'ם בילדונגס־מיניסטער, אויסער זיין פערטרעטער־מאן, דעם רעקטאר.

די פראפעסארען פון קאוונער אוניווערזיטעט זענען מיט דעם בעשלוס נישט מסכים און האבען בעשלאסען צו פערטיידיגען די אוניווערזיטעט־אויטאנאמיע.

דער אוניווערזיטעט האט ארויסגעשיקט א מעמאריאל צו דער רעגירונג, און פארערט אפצושאפען דאס נייע געזעץ.

ענגלישער קרוינפרינץ און די שעהנע 18-יעהריגע לעדי.

דער ענגלישער קרוינפרינץ געפינט זיך איצט אין אפריקע. ער איז נאך א בחור און די פראגע פון א פרוי פאר דעם קרוינפרינץ איז געווארען זעהר אקטועל. די ענגלענדער ווילען, אז דער יורש פון ענגלישען טראן זאל האבען א פרוי, כדי ענגלאנד זאל אויך האבען א קעניגין. דעם קרוינפרינץ קהאבען ביז איצט קיין פארשלאגען וועגען שידוכים נישט געפעהלט. אלע קעניגליכע הויפען האבען געשרכענט זייערע פרינצעסינס פאר'ן קרוינפרינץ.

דער צוקונפטיגער קעניג איז אבער פערליבט אין דער 18־יעהריגער ענגלישער ליידי אנא מאר וועלעסלי, וועלכע געהט זעהר איינפאך געקליידעט, זי האט אבער רייצענדע שווארצע אויגען און וואונדערבארע שעהנע האר. ער האט זיך בעקענט מיט דער ליידי מיט א יאהר צוריק. די ליידי וועלעסלי איז א טאכטער פון לארד דורא, וועלכער שטאמט פון גרויס יחוס. לארד דורא איז א זוהן פון בעריהמטען וועלינגטאן.

דער ענגלישער קעניג האט אבער נישט געוואלט מסכים זיין אויף דעם שידוך פון זיין עלטסטען זוהן נישט מיט קיין פרינצעסין. דער קרוינפרינץ קהאט דעריבער געמוזט פון פערדרוס מאכען א לוסט־רייזע קיין אפריקע, כדי צו פערטרייבען די בענקשאפט נאך דער שעהנער ליידי. דאס גליקליכע 18־יעהריגע מיידעל איז דערווייל קראנק געווארען פון הארצוועהטאג. גאנץ ענגלאנד האט זיך אינטערעסירט מיט צוויי זאכען. וואס עס מאכט דער קעניג און ווי געהט עס דער שעהנער ליידי. איצט אין די לעצטע מינוטען האט דער ענגלישער קעניג מסכים געווען אויפ'ן שידוך. זונטאג האט זיך דער עולם דערוואוסט, אז די ליידי איז מיט אמאל געזונד געווארען. אפשר איז דאס נאר געווען א דיפלאמאטישע קרענק. פון איין זייט איז לאנדאן געווען אומעטיג — דער קעניג איז קראנק, פון דער צווייטער זייט איז מען געווען צופרידען—

די צוקונפטיגע ענגלישע קעניגין ליידי אנא איז געזונד. מען רעכענט, אז ווען דער קרוינפרינץ וועט איצט קומען פון אפריקע וועט ער שרייבען תנאים מיט דער 18־יעהריגער ליידי.

דער קרוינפרינץ פלעגט די לעצטע צייט זיך וויזען אויף די צערעמאניעס מיט דער ליידי. אויך אויף באלען פלעגט דער קרוינפרינץ טאנצען מיט דעם לארדס טאכטער.

דערווייל איז דער קרוינפרינץ אויפ'ן וועג קיין לאנדאן. דער קעניג, די ענגלישע בעפעלקערונג און די ליידי ערווארטען איהם מיט אונגעדולד.

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע און קינדער=קראנקהייטען.
פעטריקאווער 10, טעל. 86=31
נעהמט אן פון 8–9½ פריה און פון 3½–4½ נאכם.

Dr. med. I. WAJNBERG
CEGIELNIANA 47, tel. 26-02
אינערליכע קראנקהייטען. ספעציעל פאר לונגען-און הארץ-קראנקהייטען, בעסטראהלונגען און קינסטליכע נערב-זון. אין דערהיים פון 3–5 נאכמיטאג.
צוריקגעקעהרט.

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 25, טעל. 26-87
ספעציעל ארצט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען, מענער־שוואכע, אלע ארט אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעהמט אן פון 8–10 פריה, 12–2 נ.מ. און פון 4–8 אוו.

יאָרז.
10 דעצעמבער 1928

„נייער פאלקסבלאט“

יאָרז.
10 דעצעמבער 1928

לוגאַנאָ

די ענטשעדיגונגס־פּראַגע.

היינט, מאָנטאָג קומט זיך צונױף אין לוגאַנאָ דער ראַט פון דעם פעלקער־בונד אויף אַ נאָרמאַלער רעצעמבער־סעסיע. אויף דער ראַזינער כעסיע וועלען אַנוועזנד זיין די אויסערן־מיניסטאָרען פון ענגלאַנד, פראַנקרייך און דייטשלאַנד, און — אַ סברא אַז אויך מוסאָליני זאָל קומען צופאָהרען.

בעטראַכט זאָל דאָס מאָל ווערען פּאַקטיש די פראַגע וועגען די דייטשע ענטשעדיגונגען און דער עוואַקואַציע פון אויבער־רהיין.

לויט דער שיטה פון דער גענו. אַנטאַנט איז עס איין פראַגע: אַז דייטשלאַנד וועט דעקען די מלחמה־היזקות, וועט מען צוריקציהען פון אויבער־רהיין דאָס מיליטער. לויט דער דייטשער שיטה זענען דאָס צוויי בעזונדערע פראַגען, ווארום, מחוץ די ענטשעדיגונגען, האָט זי אויסגעפיהרט אַלע טראַקטאַט־פערפליכטונגען, און דעריבער האָט זי אויפ'ן יסוד פון ווערסאַילער אָפּמאַך דאָס רעכט צו פאָדערען אַ פאָרטערמינירטע עוואַקואַציע.

לעת עתה קאָן דייטשלאַנד אין דער הינזיכט נישט דורכקומען מיט די אַליאַנטען, און לעצטענס האָבען זיך די חלוקי דעות אַפילו שטאַרק פערשאַרפט. אַ סימן — די לעצטע רעדעס, פון איין זייט, פון שטרעזעמאַנען, און פון דער צווייטער זייט — פון בריאַנען און טשעמבערלענען.

ענגלאַנד און פראַנקרייך האָבען נעמליך דערקלערט, אַז דייטשלאַנד האָט נישט קיין רעכטליכען יסוד צו פאָדערען אַ תיכף'דיגע עוואַקואַציע, ווען אַפילו ענגלאַנד און פראַנקרייך בעציהען זיך פּאָזיטיוו צו אַ פאָרטערמינירטע עוואַקואַציע. דאָס קאָן מען אויסטייטשען מיט'ן פערלאַנג אַרויסצובעקומען פון דייטשלאַנד אַ וואָס גרעסערע סומע ענטשעדיגונגען פאַר דער פריהצייטיגער עוואַקואַציע.

מצד די אַליאַנטען זעהט מען נאָך אָבער ביז איצט נישט קיין שום איניציאַטיוו צו רעגולירען די ענטשעדיגונגס־פּראַגע.

נאָך דער לעצטער סעסיע פון פעלקער־בונד־ראַט האָט געזאָלט געשאַפען ווערען אַן עקספּערטען־קאָמיסיע, אין וועלכער עס האָבען געדאַרפט אַריין די זאַך־קענער פון די דירעקט־פּערזאינטערעסירטע מלוכות, ובכן — צום ערשטען מאָל — אויך אַן עקספּערט פון דייטשלאַנד. דערווייל אָבער איז נאָך אַזאַ מין קאָמיסיע נישט געבוירען געוואָרען.

בסך הכל איז איצט די ענטשעדיגונגס־פּראַגע נאָך מעהר פערוויקעלט, ווי מיט צוויי יאָהר צוריק. פריהער האָט אין דעם ענין זעדעצידירט די גענו. אַנטאַנט, נישט פרעגענדיג קיין קשיות ביי דייטשלאַנד, און זי האָט אַפילו געהאַט דעם כח פעסטצושטעלען אַ פאַנטאַסטישע ציפער פון 132 מיליאַרד מאַרק ענטשעדיגונגס־געלד, און שפּעטער האָט דייטשלאַנד אין יאָהר 1924 געמוזט אָננעהמען דעם דאַוס־פּלאַן, וואָס רעגולירט צייטווייליג דעם ענין פון יעהרליכע ענטשעדיגונגס־ראַטעס.

איצט, אַז דייטשלאַנד האָט שוין הינטער זיך לאָקאַרנאָ און געהערט שוין אויך צום פעלקער־בונד טרעט זי אויך אַרויס אַלס פולבערעכטיגטער צד צוגלייך מיט די אַליאַנטען, און אַלס אַזאַ פאָדערט זי אַ תיכף'דיגער עוואַקואַציע פון אויבער־רהיין.

דאָס איז זעהר אַ האַרבער ענין צום אַדורכפיהרען, בעת די בעלי־תביעות האָבען זיך נאָך נישט פערשטענדיגט צווישען זיך, און די גרוים פון זייערע טענות בערעכנען זיי, לויט די הצטרכות'ן פון זייערע מלוכות, ווי אויך לויט די חובות, וואָס עס קומט פון זיי די פעראייניגטע שטאַטען. כידוע, וויל אַמעריקע נישט שענקען קיין איין דאָלער פון איהרע אייראָפּעאישע חובות, און פראַנקרייך האָט נאָך ער היום נישט גערעקט, לויט'ן טראַקטאַט, איהרע פערפליכטונגען.

דערביי דאַרף מען וויסען, אַז דאָ האַנדעלט זיך נישט בלויז וועגען פינאַנץ־פּראָבלעמען.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער פאָדערונג פון דייטשלאַנד צו עוואַקואירען דעם רהיין־געביט שטיר מען ווידער אַרויף ספּאָליטישע חשרים און אומצוטרוי, וואָס קאָמפּליצירען די אַזוי־אויך שטאַרק פערוויקעלטע מלוכה'ש־ווירטשאַפטליכע און רעכטליכע פראַגען.

הכלל, די ענטשעדיגונגס־פּראַגע, וואָס ווערט שוין פאָרסירט צעהן יאָהר, צייט, האָט אַן אַלגעמיין־אייראָפּעאישע בעדייטונג, און צי וועט לוגאַנאָ מאַכען אַ שריט פאָראויס צו לעזען די פראַגע — וועט בעווייזען די נאָהענטסטע צוקונפט.

ר.

די אַקציע פון די אַסימילאַטאָרען אין רומעניען

געגען דער איצטיגער רומענישער רעגירונג.

בוקאַרעשט, (יט"א) דער פּרעזידענט פון דער „אוניאָן פון די רומענישע יודען" (רומענישע אַסימילאַטאָרען) דר. פילדערמאַן איז אויפגענומען געוואָרען אויף אַן אַודיענץ דורך דער רומענישער רעגענץ, וועלכער ער האָט איבערגעגעבען אַ מעמאָראַנדום, וואו ער בעקלאָגט זיך אויף דער רעגירונג פון פּרעמיער מאַניו.

אין מעמאָראַנדום ווערט געזאָגט, אַז די יודישע בעפעלקערונג איז בעזאָרגט צוליב דעם, וואָס די אַנטיסעמיטישע בעוועגונג אין לאַנד פערשטאַרקט זיך זייט די נייע רעגירונג איז געקומען צו דער מאַכט.

די רעגירונג האָט געעפענט די סטודענטישע לאָקאַלען, וואָס זענען פערמאַכט געוואָרען נאָך די געשעהענישען אין גרויס־וואַרדיין. די רעגירונג האָט אויפסניי לעגאַליזירט דעם „פערבאַנד פון די קריסטליכע סטודענטען" וועלכער איז אויפגעלעזט געוואָרען לויט דער פאָדערונג פון אוניווערזיטעטס סענאַט, און אויך לויט דער פאָדערונג פון די נאַציאָנאַל־צאַראַניסטען, ווען זיי זענען געווען אין דער אָפּאָזיציע צו דער פריהערדיגער רעגירונג. דאָס אינערן־מיניסטעריום האָט בעשלאָסען, אַז בקשות פון די סטודענטען זאָלען אָנגענומען ווערען נאָר דורך דעם „פערבאַנד", צוליב דעם וועלען די סטודענטען געצוואונגען ווערען זיך אָנשליסען אָן דעם אַנטיסעמיטישען פערבאַנד. די רעגירונג האָט בעשלאָסען צו ערלויבען די סטודענטען פיהרען אַ קולטורעלע פּראָפּאַגאַנדע אין די דערפער. וואָס פאַר אַ פּראָפּאַגאַנדע דאָס וועט זיין, פערשטעהט יעדער, ווען עס איז בעקאַנט דאָס פּראָגראַם פון דער ראַזינער אָרגאַניזאַציע. די צייטונגען זענען מודיע, אַז אין די דערפער פון מאָלדאַוויען און בעסאַראַביען פאַהרען אַרום סטודענטען און רופען די פּויערים צו פערניכטען די יודען. ווייטער ווערט געזאָגט אין'ם מעמאָראַנדום, אַז וואַהל־פערזאַמלונגען פון דער „אוניאָן" זענען געשטערט געוואָרען דורך די נאַציאָנאַלע צאַראַניסטען און די „אוניאָן" בעט דעריבער די רעגירונג צו נעהמען די יודישע בעפעלקערונג אונטער איהר שוץ".

ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, האָט די רעגירונג געשלאָסען וואַהל־בלאָקען מיט די ציוניסטען אין טראַנסילוואַניען, בוקאָווינע און בעסאַראַביען. די „אוניאָן" האָט אויך געפיהרט אונטערהאַנדלונגען מיט דער רעגירונג. דער אָפּמאַך צווישען דער „אוניאָן" און דער רעגירונג איז אָבער נישט צושטאַנד געקומען און די „אוניאָן" האָט בעשלאָסען איהר פריהערדיגען וואַהל־בלאָק מיט די ליבעראַלען. (בראַטיאַנוס פּאַרטיי, וועלכע איז ביז איצט געווען ביי דער מאַכט). איצט פיהרט די „אוניאָן" אַ שטאַרקע וואַהל־אַגיטאַציע אויפפאָדערונג די יודישע בעפעלקערונג צו שטימען פאַר די ליבעראַלען. דערביי שטעלט די „אוניאָן" אַרויס געגען דער רעגירונג די בעשולדיגונגען, וועלכע זענען אָנגעמערקט אין מעמאָראַנדום צו דער רעגענץ. די יודישע נאַציאָנאַלע קרייזען פעראורטיילען די טעטיגקייט פון דר. פילדערמאַן. אין די יודישע נאַציאָנאַלע קרייזען ערקלערט מען די האַנדלונג פון דער רעגירונג בנוגע די סטודענטען דערמיט, וואָס די רעגירונג וויל זיי ביסלעכווייז אָפּוועגדען אויף בעסערע וועגען און זיי נישט לאָזען פּראָוואָצירען דורך די פינסטערע עלעמענטען, וועלכע האָבען געשאַפען די סטודענטישע אַנטיסעמיטישע בעוועגונג אונטער'ן שוץ און מיט דער שטיצע פון די ליבעראַלען, מיט וועלכע די „אוניאָן" האָט געפונען פאַר מעגליך ווייטער צו שליסען אַ וואַהל־בלאָק.

קרעדיטען פאַר יודישע קליין־אינדוסטריע אין ארץ־ישראל.

ירושלים. (י.ט.אַ.) די „פּאַלעסטיין עקאָנאָמיק קאָרפּאָרייש׳ן", וואָס ווערט אָנגעפיהרט דורך דער בראַנדייס־גרופּע, האָט לעצטענס פערשטאַרקט איהר קרעדיט־טעטיגקייט אין ארץ־ישראל און האָט בעשלאָסען צו ערטיילען דריי־ און פיר־יעהריגע קרעדיטען די יודישע קליין־אינדוסטריעלער.

אַ פאָנד צום אָנדענקען פון ישראל זאַנגוויל.

פּאַריז. (י.ט.אַ.) דאָ איז געגרינדעט געוואָרען אַ קאָמיטעט צו זאַמלען אַ פאָנד צום אָנדענקען פון גרויסען יודישען שריפטשטעלער און געזעלשאַפטליכען טוער ישראל זאַנגוויל.

אין דעם קאָמיטעט בעטייליגען זיך דער פאָרזיצער פון דער „ליגע פאַר מענשען־רעכט" פּראָפ. באַש, דער דיכטער אַנדרע ספּיר, פריילין נאַרדוי, זשאַן רישאַרד, מאַרק שאַגאַל, בלאָך, פלעג און אַנדערע.

13 מיליאָן דאָלאַר

געזאַמעלט פאַר'ן „דזשאָינט" אין אַמעריקא.

ניו־יאָרק, (יט"א) לויט די מיטטיילונגען פון דער לייטונג פון דער „פעראייניגטער יודישער קאַמפּאַניע" איז אין די פעראייניגטע שטאַטען ביז דעם 20־טען נאָוועמבער ה. י. געזאַמעלט געוואָרען 13 מיליאָן דאָלאַר. דער 13־טער מיליאָן איז געזאַמעלט געוואָרען אין משך פון די לעצטע וואָכען.

די געזאַמעלטע סומע וועט דעקען נאָר אַ טייל פון די פערפליכטונגען וואָס זענען פאָראויסגעזעהען אין דעם בודזשעט פון „דזשאָינט" אין סאָוויעט־רוסלאַנד און אַנדערע אייראָפּעאישע לענדער. די זאַמעל־אַקציע ווערט דעריבער פערשטאַרקט, כדי צו שאַפען די נויטיגע סומען.

יעזואיטען ווידער אויפ'ן פערד.

מיט 25 יאָהר צוריק האָט מען זיי פערטריבען פון פראַנקרייך, היינט ווערען זיי דאָרטען אַ מאַכט.

(אַ בריף פון פּאַריז).

ווער האָט עס געקענט גלויבען, אַז גוטע פינף־און־צוואַנציג יאָהר נאָכדעם ווי דער קאַמף פון דער פראַנצויזישער רעפּובליק געגען דער אייזערנער מאַכט פון די יעזואיטישע אָרדענס האָט זיך געענדיגט מיט זייער פולקאָמענער מפּלה און אַרויסטרייבונג פון לאַנד, זאָל פּלוצלונג אַרויסשווימען די פראַגע וועגען נייע רעכט פאַר די יעזואיטען?

האָט מען דען געקאָנט גלויבען, אַז אין אַ צייט, ווען דער קאָמוניזם פיהרט זיין אומגעהויערע פּראָפּאַגאַנדע און דרינגט אַריין אין אַלע קרייזען און אין אַלע טיילען פון דער געזעלשאַפט, זאָל אַ רעגירונג פון אַ רעפּובליק שטעלען די פראַגע וועגען ווידער ערלויבען די יעזואיטען אויפטרעטען עפענטליך. און אַפילו וועגען אָפּגעבען זיי די פערמעגענס און גיטער, וועלכע מען האָט ביי זיי צוגענומען מיט 25 יאָהר צוריק, לויט די געזעצען פון 1901 און 1905?

צייטען בייטען זיך — דאָס איז אַן אַלטער כלל. מען דערמאָהנט היינט זעהר זעלטען די נעמען פון די צוויי גרויסע פראַנצויזישע שטאַאַטסמענער פון אָנהויב פון היינטיגען יאָהר־הונדערט — וואַלדעק רוסאָ און קאָמב. ווען זיי האָבען בעשלאָסען צו ברעכען דעם אַלטען קאָנקאָרדאַט מיט'ן וואַטיקאַן ד. ה. דעם נאַפּאָלעאָנישען אָפּמאַך מיט'ן פּאַפּסט וועגען די רעכט פון דער קאַטוילישער קירך אין פראַנקרייך, האָט עס געהאַלטען נישט ווייט פון אַ בירגער־קריג. מען האָט דאָך רעגנסטמאָל, אין די יאָהרען 1901 און 1905, נישט נאָר פערבאָטען די עקזיסטענץ פון די קאַטוילישע אָרדענס, נאָר מען האָט אויך צוגענומען ביי זיי אומשאַצבאַרע אוצרות. דער קאַטוילציזם איז איבערגעקומען אַלע מלחמות און רעוואָלוציעס און האָט זיך צוזעצט זעהר ברייט, אויף די געזעצען וועגען אָפּטיילען די מלוכה פון דער קירך האָט רוים געענטפערט מיט אַן אמת'ער קריגס ערקלערונג. מען האָט אָרגאַניזירט די גלויביגע און מען האָט געפיהרט שלאַכטען אויף די גאַסען. אָבער פראַנקרייך פון 1905 איז נישט געווען דאָס איינענע, וואָס מעקסיקאַ פון 1928. מען האָט פאָרט אַרויסגעוואָרפען די פרומע ברידער און שוועסטער פון זייערע הייליגע ערטער, מע זהאָט ביי זיי צוגענומען זייערע גיטער און אוצרות און אַרויסגעטריבען זיי פון לאַנד. ערשט דעמאָלט איז געבוירען געוואָרען די נייע פראַנקרייך. דער נצחון אין דעם קאַמף געגען דער יעזואיטישער מאַכט און די מאָביליזאַציע פון די פריידענקער אַרום דעם דרייפוס־פּראָצעס האָבען אָפּגערייניגט די פּאָליטישע אַטמאָספערע אין לאַנד. דאָס פראַנצויזישע געזעץ וועגען אָפּטיילען די מלוכה פון דער קירך איז געוואָרען אַ מוסטער פאַר דער גאַנצער וועלט, פראַנקרייך איז געגאַנגען פאָראויס.

און פּלוצלונג... היינט שטעהט די פראַגע פון די יעזואיטען אין פראַנקרייך ווידער אויף דער טאָג ארדנונג. וואָס איז געשעהן?

מען מוז בעוואונדערען די דיסציפּלין. די אויסגעהאַלטענקייט און דער אייזערנער אָרגאַניזאַציע פון דער קאַטוילישער קירך. וואָס עס זאָל נישט פּאַסירען אין דער וועלט — דאָ געהט מען מיט דעם שטענדיגען וועג, מיט דער ברוסט פאָראויס, מיט ביידע הענד גרייט צום קאַמף, מיט אויגען, וואָס קוקען נאָר פאָראויס. נאָכדעם ווי מען האָט דעמאָלט מיט 25 יאָהר צוריק, געשלאָסען אַזוי פיל אָרדענס, שולעס און יעזואיטישע וואוילטעטיגקייטס־אַנשטאַלטען, נאָכדעם ווי דער פראַנצויזישער המון פלעגט פּשוט טרייבען איבער די גאַסען יעזואיטען ביז מען איז אינגאַנצען פטור געוואָרען פון זיי, האָבען זיי זיך גענומען אַריינגנבענען צוריק אין לאַנד. איצט לאָזט אויס, אַז די אַלע דאָמיניקאַנער און בערנאַרדינער, אַלערליי גרעסערע און קלענערע פערבאַטענע גרופּעס זיצען ווידער אין זייערע אַלטע היימען און פראַוועט זייערע ווירטשאַפט. ווי אַזוי אָבער איז דאָס געשעהן? עס איז דאָך דאָ אַ גרעניץ, מען דאַרף דאָך קענען אַריינקומען אין לאַנד. ווי אַזוי זשע זענען אַריינגעקומען צוריק די יעזואיטען? ווייסט קיינער נישט. מען ווייסט נאָר, אַז זיי זענען דאָ און אַז די מאַסען האָבען זיך דאָס רוב איינגעאָרדענט אין זייערע אַלטע הייזער און טראַכטען גאָרנישט צו ריהרען זיך פון אָרט. זיי האָבען גוט אויסגענוצט די צייט פון דער מלחמה און נאָך דער מלחמה און זענען אַריין צוריק אויף אַלע מעגליכע און אוממעגליכע אופנים.

דערווייל האָט זיך דאָך אין פראַנקרייך געענדערט די גאַנצע לאַגע. וואָס הייסט נישט לאָזען גלויביגע מענשען אָפּריכטען זייערע תפילות און פּאָלגען זייער גלויבען — דאָס איז דאָך עפּעס קענען וואָס די ראַדיקאַלע פראַנקרייך האָט געקעמפּט! ווי זשע קען מען צונעהמען דאָס רעכט ביי די יעזואיטען? סוף־כל־סוף זענען זיי נישט מעהר ווי גלויביגע. זיי גלויבען שטאַרק און הייס, זאָל מען זיי דערפאַר פערפאָלגען? און ווען עמען אַרט עס סתם? מענשען זענען היינט גאָר נישט אַזוי איינפאַך, אַז מען זאָל זיך אָהן ווייטערעס לאָזען איבעררעדען און איבערצייגען פון יעזואיטען. און בכלל האָט מען זיך נישט אָפּגעגעבען מיט דעם ענין. מען האָט עס גאָרנישט בעמערקט.

די גאַנצע געשיכטע איז אַרויפגעשוואומען נאָר צופעליג. אין דעם פּראָיעקט צו דעם בודזשעט האָט עמיצער בעמערקט צוויי אַרטיקלען, וועלכע האָבען דעקלאַרירט דאָס צוריקגעבען די יעזואיטען געוויסע גיטער, וועלכע די מלוכה האָט ביי זיי צוגענומען מיט פינף־און־צוואַנציג יאָהר צוריק. מען האָט געפרעגט עדוואַרד הערימאָ, דעם געוו. בילדונגס־מיניסטער און פיהרער פון דער ראַדיקאַלער פּאַרטיי, צי ער ווייסט עפּעס וועגען דעם. הערימאָ האָט געענטפערט, אַז ער הערט פון דעם צום ערשטען מאָל. די פּרעסע האָט זיך גענומען אינטערעסירען מיט דער רעליקאַטער פראַגע. געשוויגען האָבען נאָר די פריינד פון דער קאַטוילישער פּראָפּאַגאַנדע. ווי נישט זיי מיינט מען. דער פּרעמיער־מיניסטער פּואַנקאַרע האָט עס אַלזאָ אַריינגעבראַכט די נייע אַרטיקלען אין בודזשעט? אָבער פּואַנקאַרע איז נישט פון יענע פּאָליטיקער, וועלכע ווילען עפּעס אַריינשמוגלען. דאָס, וואָס ער וויל דורכפיהרען, שטעלט ער אַוועק אויפ'ן סדר היום אָפען און קלאָר. פּואַנקאַרע האָט צונויפגערופען אַ קאַבינעט־זיצונג און דאָ איז די פראַגע בעהאַנדעלט געוואָרען. דער פּרעסע האָט מען מיטגעטיילט, אַז דער מיניסטאָרען־קאַבינעט האָט בעשלאָסען, אַז דער אינערן־מיניסטער און דער אויסערן־מיניסטער בריאַן וועלען אָפּגעבען אַן ערקלערונג, וועגען דער יעזואיטען־פראַגע אין פּאַרלאַמענט. בעתדאָרט וועלען בעטראַכט ווערען די בודזשעט־אַרטיקלען וועגען איבערגעבען זיי געוויסע פערמעגענס.

אַזוי ביסלעכווייז איז דאָך בעקאַנט געוואָרען, אַז די פראַגע וועגען די יעזואיטען און זייערע רעכט איז אַרויסגעקומען נאָך איידער עס איז געבילדעט געוואָרען די היינטיגע רעגירונג פון פּואַנקאַרע. איצט ווייסט מען, אַז אין אַ געוויסען זין שטאַמט די איניציאַטיווע, אָדער בעסער געזאָגט די אַקטיוויטעט לטובת די יעזואיטען פון דעם אויסערן־מיניסטער בריאַן. פראַנצויזישע מיסיאָנערען אין אויסלאַנד זענען פּאָרט פראַנצויזען. אַלס פראַנצויזען קאָנען זיי פּאָליטיש אויסגענוצט ווערען. יעדענפאַלס דאַרף מען זיי געבען אין אויסלאַנד דעם שוץ, אויף וועלכען אַלע פראַנצויזישע בירגער האָבען דאָס רעכט — און אפשר עטוואָס מעהר: עס זענען דאָך פאָרט פרומע איבערגעגעבענע מענשען צו זייער אידעע, פאָרט אָרגאַניזירטע עלעמענטען. זאָלען זיי זיין אַפילו יעזואיטען. אָבער אויב מען קאָן זיי אויסנוצען פאַר פּאָליטישע צוועקען, פאַרוואָס זאָל מען עס נישט טון!

קיינער וועט נישט האָבען קיין חשד אויף דעם אַמאָליגען סאָציאַליסט און שפּעטער בירגערליכען ראַדיקאַל־סאָציאַליסט בריאַן, אַז ער איז אויף דער עלטער געוואָרען אַ פרומער מענש. אַן אָנהענגער פון די יעזואיטען. מען נעהמט אין דער אַרבייט אַלץ וואָס מען דאַרף האָבען — דאָס איז אַלץ.

מען האָט היינט נישט מורא פאַר דער יעזואיטישער טעטיגקייט. צווישען דעם וואַטיקאַן און דער פראַנצויזישער רעפּובליק הערשט שוין פון לאַנג שלום. דער וואַטיקאַן האָט זיך אָפּגעזאָגט פון זיין קריגערישער פּאָליטיק. ער אַרבייט שטיל, אָבער זיכער צווישען די גלויביגע. די לינקע עלעמענטען אין פראַנקרייך וועלען אָבער צוליב'ן פּרינציפּ נישט וועלען נאָכגעבען און עפענען די טיר פאַר דער יעזואיטישער אַרמעע.

וולאַדימיר גראָסמאַן.

Dr. med. J. LUBICZ

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.
איינענע פּראַצאָווניע פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען, ווי: וקלאַדקעס אויף פלאַטפוסען, קינסטליכע פיס, גאַרסעטען א. ז. וו.
עמפּפאַנגט פון 5—7 אין אָוונט.

ניי׳ער פאָלקסבלאַט

דאָס לאָדזער לעבען

ניי׳ער פאָלקסבלאַט

10 מאָנטאָג — כו כסלו תרפ״ט

דעצעמבער

זון-אויפגאַנג 7.35
זון-אונטערגאַנג 3.25

דערווייל אָפּגעשטעלט די בוי-קרעדיטן פאַר לאָדז.

(2) אויף דער לעצטער זיצונג פון דער בוי-אָפּטיילונג ביים מאַגיסטראַט איז אַרומגערעדט געוואָרן די פראַגע וועגן פריוואַטע קרעדיטן פון די רעגירונגס-פאָנדען.

לאַווניק איזדעבסקי האָט אָפּגעגעבן אַ בעריכט, לויט וועלכען דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום האָט בעשלאָסען דערווייל אָפּצושטעלען די בוי-קרעדיטען, ווייל די פאָנדען זענען שוין אויסגעשעפּט.

פון די 100 מיליאָן, וועלכע די רעגירונג האָט געהאַט פונ׳ם לאָקוט-פאָנד, זענען 78 מיליאָן שוין אויסגעשעפּט געוואָרן.

דער מיניסטער האָט צוגעזאָגט אויסצופּועלען געוויסע קרעדיטען פאַר לאָדז, פון וועלכע ס׳וועלען גענִיסען די, וואָס האָבען שוין טיילווייז אויסגעפערטיגט זייערע הייזער, און וועלכע האָבען שוין געהאַט הלוואות פון די בוי-פאָנדען.

קיין קרעדיטען אויף נייע בוי-אונטערנעהמונגען וועלען אין 1929 נישט אַרויסגעגעבען ווערען.

בלוטיגע געשלעגן.

אין שענק אויף זגערזשער 126 האָט עהערנעכטען אויסגעבראָכען אַ בלוטיג געשלעג צווישען „צוויי טישלעך". ביי איין טישעל זענען געזעסען: פּאַוועל און סטאַניסלאַוו (פאָטער און זוהן) פּאַפּיער (קניאַזשעוויטש ג. 20) און יאַן אַגראַדאָווטשיק (נאָוואָפּאָטשטאָווע 2); ביים צווייטען טישעל זענען געזעסען אומבעקאַנטע, וועלכע האָבען בעמערקט, אַז פּאַפּיער האָט אַ פעסט אָנגעפּאַקטען פּאָרטפעל מיט געלד. די אומבעקאַנטע האָבען בעשלאָסען דעם פּאָרטפעל ביי פּאַפּיערן צוצונעהמען. זיי האָבען זיך אָנגעהויבען טשעפּען. פּאַפּיער האָט באַלד פערשטאַנען, אַז ער קען פון דעם עסק נישט גאַנץ אַרויס און געוואָלט, וואָס שנעלער בעצאָהלען און אַוועקגעהן. די אומבעקאַנטע האָבען אָבער איהם נישט אָפּגעלאָזט פון אויג. די פּאַפּיערס מיט זייער שכן האָבען געהאַלטען ביים אַרויסגעהען האָט זיך איינער פון די אומבעקאַנטע אויפגעהויבען און דערלאַנגט דעם אַלטע פּ פּיער אין פּנים מיט אַ קולאַק. עס איז באַלד ענטשטאַנען אַ געשלעג, אין וועלכען עס האָבען שוין אָנטיילגענומען אַלע אָנוועזענדע אין שענק. עס זענען דערביי געלאָזט געוואָרען אין גאַנג אויך מעסערס. די אָנפאַלער זענען פלוצים אין אַ געוויסען מאָמענט נעלם געוואָרען. עס פערשטעהט זיך, אַז מיט פּאַפּיערס פּאָרטפעל מיט געלד. אויפ׳ן שלאַכטפעלד זענען געבליבען שווער-פערוואונדעט די פּאַפּיערס און אָגראָדאָווטשיק. די אַרויסגערופענע פּאָגאָטאָוויע האָט די פערוואונדעטע אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל פון שוו. יוזעף.

די פּאָליציי זוכט די ענטלאָפענע אָנפאַלערס.

* * *

אין אַ געשלעג, וועלכע האָט אויסגעבראָכען אויף ראָקיצינער 33 זענען שווער-פערוואונדעט געוואָרען די ברידער סטאַניסלאַוו און אַנטאָני שיעראָקאָווסקי.

צוגאָב-קאָנטראָל-פערזאַמלונג.

מאָרגען דינסטאָג ד. 11. ביז ד. 21. דעצעמבער וועלען פאָרקומען צוגאָב-קאָנטראָל-פערזאַמלונגען פאַר רעזערוויסטען און לאַנדשטורם, וועלכע וואוינען אין לאָדז. צו די צוגאָב-קאָנטראָל-פערזאַמלונגען וועלען זיך דאַרפען צושטעלען:

1) רעזערוויסטען און לאַנדשטורם מיט און אָהן געוועהר (קאַטעגאָריעס A, C, C2 און D) פון די יאָהרען 1903, 1900 און 1888.

רעזערוויסטען (קאַטעג. A) פון די יאָהרען 1890, 1891, 1894, 1895, 1896, 1897 1898 און 1899, וועלכע האָבען זיך געדאַרפט מעלדען צו די מיליטערישע איבונגען און האָבען זיי צוליב וועלכע ס׳איז סבות נישט דורכגעמאַכט.

3) רעזערוויסטען און לאַנדשטורמען (קאַטעגאָריע A, C און C 1) פון די יאָהרגענג 1887, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897, 1898, 1899 און 1901, וועלכע האָבען זיך געדאַרפט צושטעלען צו די קאָנטראָל-פערזאַמלונגען אין די יאָהרען 1925, 1926 און 1927 און האָבען עס צוליב וועלכע ס׳איז סבות נישט צוגעשטעלט.

די וואָס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט דאַרפען זיך צושטעלען אין דער פּ. ק. או. 2 אויף ניי-ציגעלגאַס 51 דעם 17, 18, 19, 20 און 21 דעצעמבער; די וואָס וואוינען אין 2, 3, 5, 8 און 9 פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט דאַרפען זיך צושטעלען אין פּ. ק. או. 1 אויף נאָוואָ-טאַרגאָוואַ 18 דעם 11, 12, 13, 14 און 15 דעצעמבער.

מ׳דאַרף זיך צושטעלען פינקטליך 9 אַ זייגער פריה מיט דעם מיליטערישען ביכעל, מאָביליזאַציע-קאַרטע און אַנד. מיליטערישע דאָקומענטען.

נייע זילבערנע מטבעות.

1 מיליאָן 5 זלאָטי שטיק זענען שוין פאַרטיג.

אין יאַנואַר וועלען אַרויסגעלאָזט ווערען אין אומלויף נייע ניקעלנע 1 זלאָטי-מטבעות און זילבערנע 5-זלאָטי-שטיק. אין פערלויף פון קומענדיגען 1929 י. וועלען צוריקגעצויגען ווערען פון אומלויף די זילבערנע 1-זלאָטי שטיק און די 5-זלאָטי פּאַפּירענע באַנקנאָטען.

די זילבערנע 5-זלאָטי-שטיק וועלען אַרויסגעלאָזט ווערען אויף 28 מיליאָן, די מלוכה׳שע מינץ-גיסערייען האָבען שוין אָנגעהויבען אויסצואַרבייטען די זילבערנע 5 זלאָטי שטיק און ביז איצט זענען שוין פערטיג קרוב צו אַ מיליאָן שטיק.

קאַמף געגען שווינדזוכט.

אַרבייטס-מיניסטעריום זאָגט צו סובסידיעס.

(2) דאָס אַרבייטס-מיניסטעריום האָט צוגעשיקט אַ צירקולאַר צו דער היגער וואָיעוואָדזטווע, אַז זי זאָל בעוואויגען די מאַגיסטראַטען און געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס איינצואָרדנען ראַטגעבער-שטעלעס אויף צו בעקעמפען שווינדזוכט. דאָס מיניסטעריום איז גרייט עווענטועל אַרויסצוגעבען סובסידיעס פאַר אַזעלכע אינסטיטוציעס, אויב ביי זיי וועלען עקזיסטירען אַמבולאַטאָריעס, וועלכע וועלען בפרט בעדינען די קינדער און יוגענד, וועלען האָבען איינגעאָרדנעטע קאַבינעטען מיט קוואַרץ לאַמפּען א. אַ. וו. מיט ביטעס וועגען סובסידיעס פאַר אַזעלכע אינסטיטוציעס דאַרף מען זיך ווענדען אין דער וואָיעוואָדזטווע.

בעוואונדערט

די אַרויסגעשטעלטע פּרייזען אין שוי-פענסטער פון דער

פ ע ר פ ו מ ע ר י ע

J. DRUKIER

11 ZAWADZKA 11

— telefon 75-92. —

אַפּטייקען

היינט׳גע נאַכט-דיזשורען.

(2) ל. פּאַוולאָווסקי, (פּיעטריקאָווער 307). ס. האַמבורג, (גלובנאַ 50). ב. גלוכאָווסקי, (נאַרוטאָוויטש 4). י. שוטקעוויטש, (קאָפּערניק 26). א. כאַרעמזא, (פּאָכאָרסקאַ 10). א. פּאָטאַש, (פּלאַץ קאָשטשעלני 10).

פון הונגער און נויט.

אין פּאָניאַטאָווסקי׳ס פּאַרק האָט זיך פערסמ׳ט די אַרביינסלאָזע און היימלאָזע 20-יעהריגע רעגינאַ שיקאָרסקאַ. די פּאָגאָטאָוויע האָט זי אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל ביים שטעטישען זאַמעלפונקט.

אָפּגענאַרט.

אַננאַ בורזשיצקאַ (זגערזשער 5) האָט געמאָלדען דער פּאָליציי, אַז איהר געוועזענער סובלאָקאַטאָר לוציאַן פּאַסיעוויטש האָט ביי איהר אויסגענאַרט איהרע שוועריפע האָרעוועטע 400 זל., צוגעזאָגט חתונה האָבען מיט איהר און האָט זי פערלאָזט און נעלם געוואָרען. אויפ׳ן גרונד פון דער אָנקלאַגע האָט פּאָליציי אָפּגעזוכט דעם עקס-חתן און איהם אַרעסטירט.

חנוכה-פעסטען פאַר קינדער.

פון צווייטען יודישען גימנאַזיום.

נעכטען איז אין „פילהאַרמאָניע" פאָרגעקומען דער טראַדיציאָנעלער חנוכה-אָוונט פון 2טען יודישען גימנאַזיום. דאָס פּראָגראַם איז געווען זעהר רייך און זיין אויספיהרונג זאָגט עדות וועגען דער מיה פון די לעהרער וועלכע האָבען זיך אָפּגעגעבען מיט׳ן אָוונט און וועגען דער אינטעליגענץ פון די שילער.

אָנגעהויבען האָט זיך דער אָוונט מיט חנוכה-ליכט-צינדען. דער שילער-כאָר אונטער דער אָנפיהרונג פון פּראָפ. פּייווישעס האָט אויסגעפיהרט עטליכע לידער, וועלכע דער עולם האָט זעהר וואַרעם אויפגענומען.

נאָכדעם האָט אַ שילער פון דער 5-טער קלאַס פּאַצאַנאָווסקי געהאַלטען אין העברעאיש אַ רעדע און ס׳איז אויסגעפיהרט געוואָרען אַ בילד פון סטעפאַן צווייגס דראַמע ירמיהו. די איבערזעצונג אין העברעאיש איז געמאַכט געוואָרען דורך ד״ר נ. עק. און רעזשיסירט איז די סצענע געוואָרען דורך דר. פריילין.

די סצענע „וואַרנונג" איז אויפגעפיהרט געוואָרען גאַנץ קלעבעדיג, איניגע פון די שילער וויזען אַרויס בעדייטענדע סצענישע פעהיגקייטען און פערשטאַנד פאַר שוואונג, דאָגעגען זענען געווען די מאַסען-סצענעס: אָפּגעריסען און נישט פערענדיגט, אָהן אַן איבערגאַנג.

דערפאַר האָט אַן אמת׳ן נחת רוח פערשאַפט דאָס אויספיהרען פון דער קינדער-אָפּערע אין 2 אַקטען מיט יאַ פּראָלאָג „דאָס געבורט פון אַ מעשה׳לע". די קינדער-אָפּערע איז בעאַרבייט געוואָרען און רעזשיסירט פון פר׳ דר. לעוויטער לויט דעם טעקסט פון ר. אָסטראָווסקאַ. מוזיק צוגעפּאַסט פון פּראָפ. פּייווישעס.

אין דער קינדער-אָפּערע האָבען זיך בעטייליגט עטליכע און דרייסיג קינדער, אַלץ יונגוואַרג — פון 1 און 2 שול-יאָהר. אָבער די אויספיהרונג איז געווען אַזאַ פולקאָמע, אַז ס׳איז געווען ממש צו בעוואונדערען ווי אַזוי ס׳איז געלונגען מיט אַזאַ קליינוואַרג צו דערגרייכען אַזאַ גלאַטיגקייט אין דער אויפפיהרונג, נישט פערהאַקען זיך, נישט פערמישען זיך אין די גרופּען-סצענעס א. אַז. וו. דער פר. לעוויטער, וועלכע האָט מיט דער קינדער-פאָרשטעלונג אָנגעפיהרט קומט אַנערקענונג און לויב.

דער שילער-אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה׳ זעלמאַן האָט אויפגעפיהרט איניגע לידער — אַ פאָלקס-פאַנטאַזיע אין דער מוזיקאַלישער בעאַרבייטונג פון זעלמאַן, דאָס לויב-ליד פון האַנדעל.

צום סוף זענען פאָרגעקומען גימנאַסטישע איבונגען וועלכע זענען אויסגעפיהרט געוואָרען פון דער גימנאַסטישער סעקציע ביים ספּאָרט-קרייז פון גימנאַזיום.

דער עולם וועלכער איז בעשטאַנען ס׳רוב פון די שילער-עלטערן האָט זעהר וואַרים געדאַנקט די לייטונג פון דער שולע און די אָנפיהרער פון דער פאָרשטעלונג בעשאָנקען מיט בלומען. די חנוכה-פאָרשטעלונג האָט איבערגעלאָזט ביי אַלע אָנוועזענדע זעהר אַ גוטען רושם.

—ן

אין „הרצליה".

דער טראַדיציאָנעלער חנוכה-פעסט וואָס דער דאַמען-קאָמיטעט פון דער פּרעבעל שולע „הרצליה" אָרדענט איין יעדען חנוכה, איז אויך דאָס יאָהר דורכגעפיהרט געוואָרען מיט גרויס ערפאָלג. יעכטען צום דריטען חנוכה-ליכטעל, האָט אַ פיל געפּאַקטער „הזמיר"-זאַל געהאַט דעם גייסטיגען פערגניגען צו הערען ווי די קינדערלעך פון „הרצליה" האָבען געזונגען און רעקלאַמירט העברעאישע, יודישע און פּוילישע לידער.

ד״ר וואַלדמאַן רעד. פון דער „יודישע רונדשוי" אין בערלין האָט געהאַלטען פאַר די קינדערלעך אַ שעהנע רעדע, פאַר וועלכע דער עולם און די קינדערלעך האָבען איהם וואַרים בעדאַנקט.

דערנאָך האָט גערעדט פרוי ליפּשטיין. צום סוף האָט מען געטיילט די קינדערלעך חנוכה-זיסיגקייטען און ביי אַ געהויבענע שטימונג איז זיך דער עולם פונאַנדערגעגאַנגען.

די קינדערלעך פון „הרצליה" צווישען וועלכע עס געפינען זיך 4—5 יאָהריגע עופה׳לעך זענען פון די אָרימסטע שיכטען פון דער בעפעלקערונג זיי ווערען ערצויגען ביז צום שול עלטער, דורך גוט געשולטע פרעבעליאַנקעס און שפּעטער ווערט פאַר זיי געזאָרגט אַריינצוגעבען זיי אין שולען. דעם סימפּאַטישען דאַמען-קאָמיטעט מיט פרוי קאַצענעלבויגען בראש פאַר זייער בעזאָרגען די קינדערלעך מיט עסען, שיך און קליידלעך — אַ האַרציגען דאַנק.

שאַ.

---:0:---

גרויסע חנוכה-פייערונג פון קרן קימת לישראל.

די פאָרבערייטונגען צום פייערליכען חנוכה-אָוונט, וואָס ווערט איינגעאָרדענט דעם קומענדיגען דאָנערשטאָג אין זאַל פון פילהאַרמאָניע, זענען אין פולען גאַנג. דער אָוונט שטעהט אין צוזאַמענהאַנג מיט דער חנוכה-אַקציע, וואָס ווערט איצט געפיהרט און דער קרן קימת קאָמיטעט בעמיהט זיך דעריבער אַז דער אָוונט זאָל זיין זעהר איספּאָזאַנט.

אין פּראָגראַם פון אָוונט געהען אַריין פערשידענע אינסצעניזאַציעס פון די לעצטע העברעאישע שאַפונגען, כאָר און אָריענטאַלישע באַלעטען.

אויסער דעם וועט אויך פאָרגעשטעלט ווערען איינס פון די נייעסטע שאַפונגען פון דעם זעהר פּאָפּולערען העברעאישען דיכטער יצחק קאַצענעלזאָהן, דאָס ביבלישע ווערק „קבוץ גלויות", וואָס איז זיינער צייט אויפגעפיהרט געוואָרען אין פילהאַרמאָניע זאַל און האָט אַרויסגערופען גרויס ענטוזיאַזם ביי אַלע אָנוועזענדע.

די ערעפענונגס-רעדע וועט האַלטען דער חשוב׳ער גאַסט ד״ר ם. וואַלדמאַן פון בערלין, רעדאַקטאָר פון דער יודישער רונדשוי, וועלכער וויילט די לעצטע צייט אין אונזער שטאָט.

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן און א. קאָמפּאַניעץ.

מיט׳ן אָנטייל פון די: ליבלינגס-אַרטיסטען **באַריסאָווא, ראַבינאָוויטש** און די: בעקאַנטע פּרימאַ-אָנאַ **נאַדיאַ קאַרעני**

היינט, מאָנטאָג, דעם 10-טען דעצ., 9 אַ זייגער אין אָוונט

גרויסע פּאָפּולערע פאָרשטעלונג פון 1 ביז 2.50

צום 17-טען מאָל דער גרעסטער שלאַגער פון סעזאָן

„די חלומות פון ליבע"

אין 3 אַקטען מיט 25 נומערן געזאַנג און טענץ פון ליליען. רעזשי: ל. ראַבינאָוויטש.

ס׳נעמט אָנטייל (לויט א. ב.) פּ ר ו י ע ן: בעזמאַן, באַריסאָוואַ, נאַדיאַ קאַרעני, מאַכאַראָווסקאַ, נערה, פעדערמאַן, קאָמפּאַניעץ. מ ע נ ע ר: אַריעל, אייזענבערג, באַלבירסקי, האַמבורגער, מאַכאַראָווסקי, מאָסקאָוו, נייהויז, פּאָלאַנסקי, ישראל קאָמפּאַניעץ, ראַבינאָוויטש, ראָקאָוו.

אַדמינ.: מ. אַרנוואַלד. מוזיק. לייטונג: ל. זעלמאַן. בילעטען אין פילהאַרמאָניע-קאַסע.

אַנאָנס!!! אין פאָרבערייטונג „הערצער צו פערקויפען".

Dr. med. St. Heinrich

POMORSKA 10, TEL. 47-67

ספּעצ. פון אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען. בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-לאַמפּען-שטראַהלען

נעהמט אָן פון 2—3 נאָכמ. און פון 4—7 אָוונד.

פאטענטען און רעגיסטראציע-קארטען אויפ'ן יאהר 1929.

(ז) מחמת דעם, וואס עס דערנעהנטערט זיך דער טערמין פון אויסקויפען פאטענטען און רעגיסטראציע-קארטען אויפ'ן 1929 שטייער-יאהר, האט די לאדזער פינאנץ-קאמער בעקומען אנ'אויפטראג פון פינאנץ-מיניסטעריום, תיכף, מיט דער הילף פון עפענטליכער בעקאנטמאכונג מודיע זיין די צאהלער פון מלוכהשען אינדוסטריע-שטייער, דעם טערמין פון אויסקויפען די פאטענטען און רעגיסטראציע-קארטען מיט אלע געהעריגע פרטים וועגען די קאטעגאריעס, שטראפען פאר'ן נישט-צייטליכען אויסקויפען וכדומה.

חוץ מזה וועלען געעפענט ווערען א געהעריגע צאהל הילף-קאסעס, כדי צו ומעגליך מאכען די צאהלער אויסקויפען בעצייטענס די ראויגע דאקומענטען.

פון די צאהלערס פונ'ם אינדוסטריע-שטייער וועלען אויפגעמאהנט ווערען הוספה-אפצאהלען לטובת די קאמונאל-פערבאנדען אין דער הויך פון 30 פראצ., וואס איז בעצייכענט אין ארטיקעל 119 פון געזעץ פון 1925.

ווי אזוי „מ'פערזארגט" זיך מיט קוילען אויף ווינטער.

(ז) לעם דער סטאציע רענדזשיני הינטער טשענסטאכאו איז עהערנעכטען בעפאלען געווארען א משאות-צוג, וואס איז בעלאדען געוועזען מיט קוילען.

בעת דער צוג איז געווען אין פולען גאנג, האט עפּיס א פערזאן אויפ'ן וועג אנגעהויבען פריאווישט צו שרייען צום מאשיניסט, ער זאל אפשטעלען דעם צוג, ווען דער מאשיניסט האט פער'פאמעליכט דעם גאנג, זענען אויף די וואגאנען ארויפגעשפרונגען עטליכע פערזאן, און טעראריזירענדיג דעם מאשיניסט און די קאנדוקטארען, האבען זיי ארונטערגעווארפען פון די וואגאנען א גרעסערען סכום קוילען — אנ ערך 1000 קילאגראם, אז די פערברעכער האבען אפגעטון זייער ארבייט, זענען זיי אראפגעשפרונגען פון דעם צוג און אנטלאפען.

די באהן-דירעקשאפט האט אויף דער נאהענטסטער סטאציע אלארמירט די פאליציי, וועלכע האט ארויסגעשיקט תיכף אויפ'ן ארט א גרעסערען פאטראל, און געטראפען די חברה-לייט לאדען די קוילען אויפ'ן וועגענער. קיין קניפען אין די בעקעלעך וועלען די לייט נישט בעקומען...

געלד-אויסצייכנונגען פאר'ן בעקעמפען פערברעכענס, וואס ברענגען שאדען דעם מלוכה'שען שפירט-מאנאפאל.

(וו) דער פרעזעס פון דער לאדזער פינאנץ-קאמער, טאווארניצקי האט בעקומען א צירקולאר פון פינאנץ-מיניסטעריום, אין וועלכען עס ווערט בעמאלדען, אז דאס דאזיגע מיניסטעריום האט פון ריינעם האנדעלס-ריוח פאר'ן יאהר 1928 בעשטימט 400,000 זלאטעס אויף ספעציעלע געלד-בעלוינונגען פאר אקציז-בעאמטע, ווי אויך פאר אנדערע פערזאנען פאר'ן ענטדעקען א שעדליכע טעטיגקייט לרעה דעם מלוכה'שען שפירט-מאנאפאל.

אשת חיל מי ימצא...

א סעקוועסטראטאר און א פאליציאנט אין פעקעל.

א הומאריסטישער פאקט האט פאסירט מיט צוויי טאג צוריק אין זעלעוו.

צו א געוויסער מאריא בערנארקאווא איז געקומען דער סעקוועסטראטאר פון לאסקער פינאנץ-אמט, יוזעף גושיאקעוויטש, כדי איינצוקאסירען א שטייער.

מחמת די בערנארקאווא האט זיך אפגעזאגט דעם שטייער צו בעצאהלען, האט דער סעקוועסטראטאר ארויפגעלעגט א סעקוועסטער אויף א נייה-מאשין, מיט דער רעה צוצונעהמען זי מיט זיך. די בערנארקאווא האט זיך אבער נישט געלאזט שפייען אין דער קאשע, און געשטעלט א הארבען ווידערשטאנד, האט דער סעקוועסטראטאר גערופען צוהילף א פאליציאנט.

אבער אויך פאר'ן פאליציאנט האט די בערנארקאווא נישט געקראגען קיין דרך ארץ, און נאך דעם, ווי זי האט זיי ביידע אויסגעזידעלט אויף א נאר געהויבענעם אופן, און בעשאטען מיט קללות יהרמות, וויפיל ס'האט זיך נאר געלאזט, איז זי ארויסגעלאפען פון דער שטוב, און פערשלאסען די טיר.

די פערשפארטע צוויי מענער האבען געמאכט א גוואלד, און אויף זייערע רופען נאך הילף איז געקומען דער וואזשני קופעץ וועלכער האט זיי געעפענט די טיר.

די „אשת חיל" איז צוגעצויגען געווארען צו פעראנטווארטליכקייט. (וו)

ערעפנונג פון קורסען פאר די לאוניקעס פון די ארבייטס-געריכטען.

נעכטען איז אין זאל פון שטאט-ראט פארגעקומען די פייערליכע ערעפנונג פון די יוריד יש-קורסען פאר די לאוניקעס פון די ארבייטס-געריכטען

אין דער פייערונג האט זיך בעטייליגט א גאנצע רייהע פארשטעהער פון דער שטאטישער און געריכטס-מאכט, פון ארבייטער געזעלשאפטען און פון פראפעסיאנעלע פעראיינען, ווי אויך סענאטארען, דעפוטאטען און דער ארבייטס-אינספעקטאר זשאויטקעוויטש.

אין נאמען פון דער שטאט, האט פרעז. זשעמיענצקי געעפענט די קורסען מיט א לענגערער רעדע, אין וועלכער ער האט כאראקטעריזירט די ארבייטס-געריכטען, און בעגריסט די איניציאטיוו פון דער מאכט, וואס איז אריינגעגאנגען אין די נויטען פון ארבייטערען כלל, און געשאפען געריכט-אמטען צו רעגולירען שטרייט-פראגען, וואס ווערען געבוירען אויפ'ן געביט פון ארבייט

עס האט אויך גערעדט רעפ. שטשערקאווסקי און אנדערע.

די ערעפנונגס-לעקציע וועגען די ארבייטס-געריכטען האט געהאלטען ד"ר פאזנער פון ווארשא. דער רעפערענט האט בעקענט די מיטגלידער פון די קורסען מיט די אויפגאבען און התחייבות'ן פון די קורסיסטען, ווי אויך מיט דער גרויסער געזעלשאפטליכער בעדייטונג, וואס עס האבען די ארבייטס-געריכטען. דער רעפערענט רעכענט צו די ארבייטס-געריכטען צו די סאציאלע געווינסען פון די ארבייטענדיגע מאסען.

די קורסען, וועלען פארקומען 2 מאל וועכענטליך אין משך פון דריי חדשים.

פארפאלען.

אויף קיליגסקע-גאס נעבען נומער 167 איז דער טראמוואי נומער 17 ארויפגעפאהרען אויף א פוהר. די פוהר איז צושמעטערט געווארען. דער 20-יעהריגער פוהרמאן סטאניסלאוו מאטישעק איז דערביי שווער פערוואונדעט געווארען. די פאגאטאוויע האט איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל אויף דרעוונאווסקא.

פערוואונדעט ביי דער ארבייט.

אויף לאגעווניצקא 36 איז נעכטען פארגעקומען פאלגענדער טרויעריגער פארפאל: פון א פוהר זענען אראפגעפאלען עטליכע שווערע באלענס מיט סחורה און צוגעדריקט די ארבייטער: אפאלינארי שטיבעל. אדאם דראבאווסקי און סטאניסלאוו יעדרעיטשאק. אין א שווערען צושטאנד האט די פאגאטאוויע די געליטענע אפגעפיהרט אין שפיטאל

א שרפה.

אין דער שטריקל-פאבריק פון הענעך פיווילעוויטש אויף פאמארסקא 25 איז עהערנעכטען פלוצים אויסגעבראכען א שרפה.

די ארויסגערופענע פייערלעשער האבען אין משך פון א האלבער שעה די שרפה ליקווידירט.

די שרפה איז ענטשטאנען צוליב דעם וואס עס האבען זיך אנגעצונדען אויף די פארמעס די שטרימפ, וועלכע האבען זיך געטרוקענט.

דער היזק איז א גאנץ בעדייטענדער.

א דרייסטע גנבה אין וואלד.

(2) זיים א לאנגע צייט איז געווען אנגעשטעלט אלס וואלד-וועכטער אין לאסקער-וואלד א געוויסער אנטאני פלושקא, וועלכער האט אויך אלס איינזאמער מענש געוואוינט אין וואלד. נעכטען ווען א פאליציאנט איז אריין אין דער וואוינונג פון פלושקא האט ער איהם געטראפען א בעוואוסטלאזען ליגען אויפ'ן בעט מיט געבונדענע הענד און פיס און פערשטאפט דאס מויל. ווען פלושקא איז געקומען צו זיך, האט ער דערצעהלט פאלגענדע געשיכטע:

צוריקקומענדיג פון וואלד, האט ער בעמערקט, אז דאס שלאס פון זיין טיר איז אפגעריסען און אין דער וואוינונג ארבייטען גנבים, ווען ער איז אריין אין שטוב האבען איהם די גנבים געכאפט געבונדען און ארויס מיט זיינע אלע זאכען, דער וואלד-וועכטער איז אזוי געלעגען א גאנצען מעת-לעת און וואלט זיכער געשטארבען ווען נישט די צופעליגע וויזיט פון פאליציאנט, די פאליציי זוכט די גנבים.

אויפקלערונג פון די פריוואטע שפיטאלן

פון דער פערוואלטונג פון די פריוואט-שפיטאלען האבען מיר בעקומען א בריף אין וועלכען זיי ענטפערען אויפ'ן פארוואורף פון די בעריכטס-געבער פון דער קראנקען-קאסע, אז די פריוואט-שפיטאלען ווילען „פאסקעווען" ווען זיי פערלאנגען אנשטאט 7 זלאטעס א טאג פאר אויסהאלטען א פערזיכערטען אין דער קראנקען-קאסע — 8.50.

אינ'ם בריף ווערט צווישען אנדערעס געזאגט, אז די שפיטאלען זענען ענטשטאנען א דאנק דעם פילאנטראפישען דראנג פון איינצעלנע פערזאנען, ווי פאזנאנסקי'ס שפיטאל, שפיטאל „אננא מאריא", אדער דורך די גלויבענס-גמינעס, ווי דער עוואנגעלישער שפיטאל, קריסטליכער, יודישער קימפעטארען קליניקס א. ד.נ.

די אנשטאלטען זענען אויסגעהאלטען געווארען אדער דורך די פונדאטארען, אדער דורך די פריוואטע קראנקע, זיי בעקומען נישט פון דעם מאגיסטראט קיין סובווענציע, די שפיטעלער פלעגען אפט זיך ווענדען נאך ווען די קאסע איז געווען שולדיג, אונטערשטיצונג צו דער עפענטליכקייט, איינארדנען מאסקאראדע, בעלער, כדי צו פערפולען די לעדיגע קאסע.

צוליב דעם, וואס דאס פובליקום איז איצט שטארק פעראריכט עם פליסען אריין ווייניג נדבות און די נויטיגסטע ארטיקלען, אפטייק-זאכען, רפואות א. ד. ג. זענען פיל טייערער געווארען, געפונען זיך די שפיטאלען אין א זעהר שלעכטען מאטעריעלען מצב, די 7 זלאטעס אויף אויסצוהאלטען א קראנקען קלעקען נישט און די שפיטעלער זענען גענויטיגט זיך צו ווענדען נאך א הוספה אין קראנקען-קאסע, אלס בעווייז ברענגט די שפיטאל-פערוואלטונגען אן אויסצוג פון די אויסהאלטונגס-קאסטען פון א קראנקען אין ווארשא: אין ראך'ס שפיטאל איז דער פרעלימינאר אויפ'ן יאהר 1928 — 9.91 א טאג; אין קינדער שפיטאל קארל און מאריא — 13.76 אין אנשטאלט פון אננא מאזאוועצקא — 11.41 די פרעמדע קראנקע צאהלען אין ווארשאווער שפיטאל 11.50 א טאג. אין לאדז קאסט דאס לעבענסמיטעל שטענדיג אביסעל טייערער ווי אין ווארשא, אזוי, אז וועגען א „פאסעק" אפילו ביי 8.50 א טאג פון א קראנקען, קען קיין רייד נישט זיין.

„צי דארף די קראנקען-קאסע, וועלכע ציהט פון דער געזעלשאפט אזעלכע גראנדיעזע איינקונפטען אויסנוצען די פילאנטראפיע פון דער געזעלשאפט פאר איהרע מיטגלידער?" ווערט צום סוף פון דעם בריף געפרעגט.

פערזאמלונג פון די קינא-בעזיצער.

(—) אין לאקאל פון דעם פעראיין פון די קינא-בעזיצער (פיעטריקאווער 101) איז פארגעקומען אנ'אלגעמיינע פערזאמלונג.

דער פעראיין עקזיסטירט פונ'ם 1919 יאהר. אין 1926 האט דער פעראיין אדורכגעפיהרט א פראטעסט-אקציע (געשלאסען אלע קינא-טעאטערען אויף עטליכע טעג) געגען די הויכע שטייערן און אויסגע'פועל'ט, אז די שטייערן זענען פערקלענערט געווארען אויף 50 פון 75 פראצענט.

די לאדזער אפטיילונג פון דעם אלגעמיין פוילישען קינא-פערבאנד האט די ערשטע אריינגעטראגען דעם פארשלאג וועגען אומזיסטע אריינטריט-בילעטען פאר די זעלנער פונ'ם סטאציאנירענדען אין שטאט גארניזאן און געשענקט 2000 ערטער א וואך צו דיספאזיציע פון דער מיליטערישער מאכט אין לאדז.

דער לאדזער קינא-פערבאנד פיהרט א ברייטע ארבייט, כדי צו פערבעסערען און צו פעראייניגען די קינא-ארגאניזאציעס און ארויפצופיהרען די קינאמאטאגראפיע אויף דעם ריכטיגען קולטורעלען און נוצליכען פאר דער געזעלשאפט וועג.

דער צוזאמענפאהר האט דעם ציל צו בעהאנדלען די פראגען וועגען די מיטלען אוועקצושטעלען די קינאמאטאגראפיע אין פוילען אויף דער הויך, ווי זי געפונט זיך שוין אין איירארא.

גרויסער ערפאלג פון מארק שווארצס בילדער-אויסשטעלונג אין שטאקהאלם.

דער בעקאנטער לאדזער יודישער קונסט-מאלער און מעטאלאפלאסטיקער מארק שווארץ, זוגמענס וואונדערבארע קופער- און מעש-אויסהאמערונגען בעצירען שוין היינט די גרעסטע מוזעאומס פון איירארא און אמעריקא, האט איצט צו פערצייכנען א נייעם קינסטלערישען טריומף.

נאכ'ן גרויסען ערפאלג, וואס שווארצ'ס אויסשטעלונג האט איצט געהאט אין פראנקפורט אם מיין, וואו די גרעסטע דייטשע קונסט-קריטיקער האבען זיך אפגערופען מיט בעגייסטערונג וועגען שווארצ'ס ווערק, איז דער קינסטלער איינגעלאדען געווארען מיט אנ'אויסשטעלונג קיין שטאקהאלם.

פאריגע וואך איז אין שטאקהאלמער גרויסען קונסט-סאלאן פארגעקומען די פייערליכע ערעפנונג פון שווארצ'ס קופער- און מעש-אויסהאמערונגען, וועלכע בעהאנדלען דאס רוב ביבלישע מאטיווען. צו דער אויסשטעלונג זענען געקומען די אנגעזעהענסטע מענער פון דארטיגען יודענטום מיט'ן הרב הכולל ד"ר עהרענפרייז בראש.

א בעגייסטערטע רעדע וועגען שווארצ'ס וואונדערבארע שפונגען האט געהאלטען ד"ר עהרענפרייז, וועלכער האט אנגעוויזען, אז שווארץ געהערט צו די געצעהלטע יודישע קינסטלער, וואס אין זייערע מעטאלאפלאסטישע ווערק לעבט ווידער אויף די אלטע פרימיטיווע יודישע קונסט.

פיל פון שווארצ'ס ווערק זענען געקויפט געווארען דורך די אנגעזעהענסטע שטאקהאלמער יודען.

איצט גרייט זיך מארק שווארץ מיט א גרויסער אויסשטעלונג קיין ניו-יארק, וואו ער איז איינגעלאדען געווארען דורך א גרופע אמעריקאנער מיליאנערען-מעצענאטען.

„וואשינגטאן-מאסקווע-ירושלים".

א פארלעזונג פון ד"ר וואלדמאן אין „החלוץ המרכזי".

היינט, מאנטאג, 830 אין אווענד ארגאנט אין די היגע „החלוץ המרכזי"-ארגאניזאציע א פארלעזונג פון ד"ר וואלדמאן (רעד. פון דער „יודישער רונדשוי" אין בערלין) א. ד. ט.: וואשינגטאן, מאסקווע, ירושלים".

די פארלעזונג קומט פאר אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע (צעגעלניאנא 4).

„פארלאמענט און רעגירונג".

א פארלעזונג אין ציוניסטישען פאלקס-אוניווערסיטעט.

מארגען, דינסטאג, 8.30 אווענד קומט פאר אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע א פארלעזונג פון ד"ר מ. לעווין אויף ד. ט.: „פארלאמענט און רעגירונג."

די נאהנטסטע פארלעזונגען אין דער פאלקס-אוניווערזיטעט קומען פאר שבת ד. 15 ה. ח.

מעלדונג.

יודישער פאלקס-אוניווערסיטעט שיענקיעוויטש 3/5.

א רעפעראט פון רע"ד מ. וואלדמאן.

היינט מאנטאג פינקטליך 8 אווענד קומט פאר אין לאקאל פון יודישען פאלקס-אוניווערזיטעט שיענקעוויטשא 3/5 א רעפעראט פון רעדאקטאר פון „די יודישע רונדשוי" ד"ר מ. וואלדמאן, אויף די טעמא: ירושלים, וואשינגטאן, מאסקווע" איינטריט פריי. 3020

טעלעגראמען.

די רעכט פון די פרעמד-לענדער אין פוילען.

ווארשא, 9 (טעלעפאניש). בקרוב ווערט ארויס אנ'אויספיהר-פעראָרדנונג פון אינערן-מיניסטעריום צום מלוכה-פרעזידענטס-דעקרעט פון יאהר 1926 — וועגען די רעכט פון די פרעמדלענדער אין פוילען.

די דאזיגע ענינים זענען לעת-עתה ערלעדיגט געווארען אויפ'ן אדמיניסטראטיווען אופן,

די פעראָרדנונג פון אינערן-מיניסטעריום ווערט ענטהאלטען גענויע פארשריפטען פאר דער פעראינטערעסירטער מאכט, וועגען די פארמאליטעטען, וואס זענען פערבונדען מיט די רעכט פון די פרעמדלענדער אין פוילען.

די דאזיגע פעראָרדנונג ווערט ארויסגעגעבען ווערען אין דעם הסכם מיט דעם אויסערן-מיניסטעריום.

א פליה צום דרום-פאל.

לאנדאן, 9 (ספ. טעל.) קאפיטאן בירד, וועלכער האט זיך געלאזט פליהען צום דרום-פאל, מעלדעט דורכ'ן ראדיא, אז זיין עקספעדיציע האפט דעם 9 ד. ח. אנצוקומען אין דער ליניע פון די פאלאר-אייזען.

Dr. med. H. Lubicz
צעגעלניאנא 43, טעל. 32-41
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און מענער-שוואכע קראנקהייטען. היילונג מיט קווארץ-לאמפע (העהער-אויסטאל)
נעהמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אווענד.

Dr. Z. Rakowski
טעלעפאן 27-41

עכט אָדער פאַלש?

ווי אַזוי עס ווערען פאַבריצירט קונסטווערק.

אין איטאַליען איז איצט אויפגעדעקט געוואָרען אַ גרויסע פּאַנאַמע. יאָהרענלאַנג האָט מען דאָרטען געפעלשט אַנטיקע זאַכען, און אין דער חברה פעלשער פון אַלטערטימליכקייטען האָט גע־שפּילט די הויפּט-ראָל אַ בעקאַנטער קונסט-הענדלער פון פלאָרענץ. דער קינסטלער, וואָס האָט גע־פעלשט די קונסט-ווערק, איז געווען אַ בעוואוסטער צפון-איטאַליענישער סקולפּטאָר, וועלכער האָט פערשטאַנען אויף אַ פערפעלפענדיגען אופן נאָכצו־מאַכען סקולפּטורען פון דער איצטיגער צייט און פון דער רענעסאַנס-עפּאָכע. זיינע אַרבייטען זענען בעוועזען אַזוי גוט געמאַכט, אַז אויף זיי זענען אַריינגעפאַלען זייער געניטע פּריוואַט-קאָלעקציאָ־נערען און אפילו וועלט-בעריהמטע קאַפּאַציטעט און ספּעציאַל-פאָרשער, ווי אויך דירעקטאָרען פון גרויסע מוזעאומס. יעדע נייע ווערק, וואָס איז אַרויסגעקומען פון אַטעליע פון דעם שווינדלער, איז פערקויפט געוואָרען פאַר מיליאָנען. קונסט-זאַמלער און מוזעאומס פון באָסטאָן, ניו-יאָרק, מינכען, בערלין, קליוולענד און וויען האָבען זיך ווי די היישעריגען אַרויפגעוואָרפען אויף אָט די ווערק, וועלכע האָבען געטראָגען נעמען פון בע־ריהמטע קינסטלער, און וועלכע האָבען פאָרגע־שטעלט מיט זיך מאַדאָנעס, פערשידענע סטאַטועס און סאַרקאָפאַגען.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם אויפגעדעקטען שווינדעל איז כדאי זיך אָביסעל צו בעקענען מיט דעם, ווי אַזעלכע פעלשונגען ווערען דורכגעפיהרט. דער ענין איז שוין לחלוטין נישט לאַנג קיין נייעס. אין אַלע צייטען זענען געווען פלינקע פעלשער און שווינדלערישע דרייסטע הענדלער, מיט פאַלשע קונסט-ווערק. און שטענדיג האָבען זיך אויך געפונען לייכט גלויביגע מענשען, וועלכע זענען אויף אַזאַ אופן אַריינגעפאַלען.

וועגען דעם אופן פון פעלשען קונסט-ווערק זענען שוין אָנגעשריבען געוואָרען אַ סך ביכער. לעצטענס האָט דער בעקאַנטער קונסט-ספּעציאַליסט ד"ר נייבורגער, אָנגעשריבען אַ בוך, וואו עס ווע־רען בעהאַנדעלט אַלע גייסטע טעכנישע דער־ברייכונגען פון די קונסט-פעלשער. אין דעם בוך, וועלכער הייסט „עכט אָדער פאַלש", ווערט גע־שריבען, אַז שוין אין די צייטען פון רענעסאַנס זענען געווען אַ סך בעטריגער, וועלכע האָבען נאָכגעפעלט אַנטיקע קונסט-ווערק. די דאָזיגע נאָכ־געמאַכטע קונסט-ווערק האָט מען איינגעגראָבען אין דער ערד און אין אַ קורצער צייט אַרום האָט די זעלביגע באַנדע שווינדלער געמאַכט אויסגראָ־בונגען און כלומרשט „ענטדעקט" אַ קונסט-ווערק פון אַלטע צייטען. אין דעם נאַציאָנאַל-מוזעאום פון נעאַפּאָל געפינט זיך אויך אַזאַ מין „אַנטיקער" מאַרמאָר-ברונעם, וואָס איז אויסגעגראָבען געוואָ־רען אין פּאָמפּיי אָבער אויף דעם מאַרמאָר-ברו־נעם געפינט זיך אַ סקיצע פון אַלברעכט דירער, וועלכער האָט געלעבט אין 16-טען יאָהרהונדערט!

אין יאָהר 1848 און אין די שפּעטערדיגע יאָהרען האָט דער פלאָרענטינישער אַנטיקוואַריער פראַפּאַ בעשטעלט ביי דעם יונגען סקולפּטאָר באַסטיאַניני אַ רייהע ווערק פון אַלטערטום און פון רענעסאַנס, און דער סקולפּטאָר האָט זיי אַזוי קונציג געמאַכט, אַז זיינע אַרבייטען זענען אויסגעקויפט געוואָרען דורך די בעריהמטסטע מוזעאומס אין אייראָפּע. אַזוי געפינט זיך אין לואָוור-מוזעאום אין פּאַריז דער ביוסט פון דעם דיכטער בעניוויעני, וועלכער איז געשטאָרבען אין יאָהר 1542. דער דאָזיגער ביוסט זאָל כלומרשט שטאַמען פון יענער צייט, אין וועלכער דער דיכטער האָט געלעבט, אָבער אין דער אמת'ן איז דאָס געמאַכט געוואָרען דורך דעם זעלביגען באַסטיאַניני און ווי אַ מאָדעל פאַר איהם האָט געדינט אַן איטאַליענישער טאָגלויבער. אַן אַנדער בעקאַנטער מוזעאום האָט פאַר גרויסע געלד זיך דערוואָרבען אַ רעליעף פון דעם זעל־ביגען באַסטיאַניני. וועלכער שטעלט פאָר אַ סצענע פון נייעם טעסטאַמענט און זאָל שטאַמען פון דעם בעריהמטען איטאַליענער פון דער רענעסאַנס-עפּאָכע וועראָקיאָ. באַסטיאַניני איז געווען זייער בעגאַבט און אויך פלייסיג. דער ביוסט פון דזשי־ראַלאַמאָ סאַוואָנאַראָלאַ, וואָס שטאַמט אויך פון איהם, איז איינגעקויפט געוואָרען דורך דעם קענ־סינגטאָן-מוזעאום אין לאָנדאָן, ווי אַ ווערק פון דער רענעסאַנס-עפּאָכע. דער ביוסט געפינט זיך נאָך דאָרטען אויך אין היינטיגען טאָג, נישט גע־קוקט אויף דעם, וואָס ס'איז בעוויזען געוואָרען, אַז סאַוואָנאַראָלאַ האָט קיינמאָל גאָר אין חלום נישט געזעהען אָט דעם ביוסט זיינעם. די ווערק פון באַסטיאַניני האָבען אַן און פאַר זיך אויך אַ געוויסען ווערט, אָבער פאַר זיי וואָלט קיין שום מוזעאום-דירעקטאָר אָדער קאָלעקציאָנער נישט געצאָהלט, פערשטעהט זיך, קיין הונדערט חלק פון דעם פרייז, וואָס מען צאָהלט פאַר די ווערק פון אַ וועלכען נישט איז בעריהמטען מייסטער פון דער רענעסאַנס-עפּאָכע, פאַר וועלכע זיי זענען אַרויסגעגעבען.

אַנדערע פעלשער בעגענוגען זיך נאָר מיט דעם, וואָס זיי שטעלען אויף זייערע ווערק אַלטע דאַטען, אָבער דעם נאָמען שרייבען זיי דעם ריכ־טיגען. אַזוי האָט דער נירענבערגער סקולפּטאָר געאָרג שווייגער, וועלכער האָט געלעבט אין דער צווייטער העלפט פון פאָריגען יאָהרהונדערט, אויף זיינע אַ סטאַטוע נאָך זיין אונטערשריפט אויסגע־קריצט דעם יאָהר 1641, און זי איז פערקויפט גע־וואָרען פאַר אַן אַלט ווערק.

די פלאָרענטינער קונסט-הענדלער פעלשען מיט גרויס חשק אַלטע טעראַקאָטאַ-ווערק, ווייל דעם מאַטעריאַל איז לייכטער נאָכצומאַכען, ווי אַלע אַנ־דערע מאַטעריאַלען. אַזוי האָט דער מינכענער מו־זעאום מיט עטליכע יאָהר צוריק געקויפט פאַר 15 טויזענד דאָלאַר אַ מאָדערנישען רעליעף פון 15-טען יאָהרהונדערט. דער רעליעף האָט זיך אָבער אַרויסגעוויזען פאַר געפעלשט און דער האַנדעל איז אַנולירט געוואָרען. דער הענדלער האָט אָבער באַלד בעקומען צו פערקויפען זיין רעליעף אין אַמעריקע און איצט איז מסתמא אָט די פעלשונג אַ פּראַכטשטיק אין דער קאָלעקציע פון אַ דאָלאַר-מיליאָנער.

מען פעלשט אויך זעהר פיל נאָך די ליים-רעליעפען פון לוקא דעלאַ ראָביאַ. די רעליעפען מויערט מען איין אין די איינגענג פון פערשידענע קלויסטערס. די אַמעריקאַנער טוריסטען, וועלכע בעזוכען די קלויסטערס, ווערען אָפט נתפּעל פון די קונסט-ווערק, וועלכע זיי קויפען אָפּ פאַר גרויסע געלד. אָבער שוין אויף מאָרגען ווערט אָט דער אָפּגעבראָכענער שטיק פון רעליעף פערביטען אויף אַ נייעם שטיק, מיט וועלכען מען נאַרט ווייטער אָפּ די לייכטזיניגע קונסט-ליבהאָבער.

אַ ווינער קאָלעקציאָנער האָט געקויפט אין אַן אַנטיקוואַריען-קראָם אַ פּראַכטיגע שטיינערנע קאָפּ פון צעאוס. אָבער ס'האָט זיך נאָכדעם אַרויס־געוויזען, אַז דאָס איז אַן איינפאַכער גיפּס-אָפּגוס, וועלכער איז אָנגעפילט געווען מיט בליי, כדי עס זאָל מיט שווערקייט מאַכען דעם איינדרוק פון שטיין. אַריבערגעצויגען איז דער קאָפּ געווען מיט לאַק און מיט פּולווערויזירטע גלאָז און איבער דעם איז אַריבערגעגאָסען געווען פערנעץ און מירמעל־שטיין-שטויב מיט וואַקס און חלב. אָט אַזוי מאַכט מען אַנטיקע ווערק.

אַ רייכער קאָלעקציאָנער האָט לעצטענס גע־קויפט אַ קאָלאָסאַל-גרויסע פיגור פון ראַמזיי דעם צווייטען. עס איז געווען אָנגעגעבען, אַז די פיגור איז אויסגעגראָבען געוואָרען פון די חורבות פון טעבען און זי איז פון באַזאַלט. דער אמת אָבער, איז געווען אַ סך ניכטערער און באַנאַלער: די פי־גור איז געווען נישט פון באַזאַלט, נאָר פון שי־פערשטיין און זי האָט געשטאַמט נישט פון די חורבות פון טעבען, נאָר זי איז פאַבריצירט געוואָרען אין אַן אַטעליע פון אַ פּאַריזער קונסט-פעלשער. דעם פעלשער האָט זי געקאָסט עלף הונדערט פראַנק און פערקויפט געוואָרען איז זי פאַר הונדערט טוי־זענד פראַנק.

אַזוי אַרום איז צו זעהען, אַז פעלשען קונסט־ווערק איז גאָרנישט קיין שלעכטער געשעפט. דער עיקר איז מען זאָל נאָר פערשטעהן ריכטיג נאָכצו־מאַכען דעם מאַטעריאַל און אַריינצודרינגען אין דעם גייסט פון דער עפּאָכע, כדי דורך דעם צו פערפיהרען די קונסט ליבהאָבער.

ק. ב.

Dr. med. STUPEL
.12 Szkolna 12.
ספּעציאַליסט נאָר הויט-, האָר און וועגערישע קראַנקהייטען
ספּנער - שוועבע, לישיי און ראָש, רענטגען-שטראַהלען און
קוואַרץ ליכט, עלעקטראָ-טעראַפּיע.
נעהמט אָן פון 6 ביז 9 אין אָוונד.

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רע־דאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" אַנטוואָרטען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווע־רען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן.
יורידישע אָפּטיילונג
פון „נייעם פאָלקסבלאַט".
[illegible]
גילטיג דעם 10-טען דעצעמבער 1928

8445. ל. באַרנשטיין.
דער אָבמאַך איז גילטיג.
ס'קומט אייך אונבעדינג אַן ענטשעדיגונג אין דער הויך פון 3 חדשים'דיגען אַרבייטס-לוין. אַ חוץ דעם האָט איהר דאָס רעכט צו מאָהנען זיך די פּראָוויזיע און אויך פאַר די ביזהעריגע אורלאָפּען.

8446. אַ רעזערוויסט.
מעגט איהר נישט האָבען קיין התונה-אַקטען מיט אייער פרוי, האָט איהר פונדעסטוועגען דאָס רעכט צו פאָדערן, די רעזערוויסטען-אונטערשטי־צונג פאַר אייערע קינדער.

8447. שיינדעל גאָטליב.
דאָס האַנדלען מיט סאַכאַרין איז אַ סקאַרבאָ־ווע פערברעך. ממילא איז דערויף די אַמנעסטיע נישט חל.

8448. B. J. № 82.
דערווייל זענען נאָך נישט פערעפענטליכט געוואָרען די אויספיהר תקנות צו דער דערמאָנטער פעראָרדנונג.
ווי עס זאָל אָבער נישט זיין וועט איהר אַ פּאַס בעקומען.

8449. הערש פעלדמאַן.
8450. אַ טרייער לעזער פון נאָוואָ-זאַ־זשעווסקאַ.
8451. טאָדעק גרוגים.
וועגען אייערע ענינים דאַרפט איהר זיך פער־שטענדיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט, טעגליך פון 3—4 נאָכמיטאָגדיג אין דער רעדאַקציע.

8452. אַ לעזער № 103.
אויב איהר האָט אין דער דעקלאַראַציע ביים אויסקויפען דעם פּאַטענט איינגעגעבען, אַז איהר בעשעפטיגט נאָר איין געהילף און שפּעטער ביים קאָנטראָלירען די אונטערנעהמונג איז פעסטגע־שטעלט געוואָרען, אַז איהר בעשעפטיגט 3 געהיל־פען, וועט מען אייך דערפאַר צו געריכטליכער פעראַנטוואָרטליכקייט נישט צוציהען.
די דאָזיגע ענדערונג קאָן אין ערגסטען פאַל נאָר דינען אַלס גרונד אַרויסצולעגען אויף אייך אומזאַץ-שטייער.

מיאוסקייטען פון באָקס.

ווי בעקאַנט, איז דער קאַמף־ספּאָרט נישט נאָר אַ קערפּער־איבונג פאַר די, וועלכע נעהמען אַנטייל אין דעם קאַמף, נאָר אויך אַ גוט געלד־געשעפט פאַר די, וועלכע אָרגאַניזירען דעם קאַמף. וואָס ברוטאַלער דער קאַמף איז, אַלץ מעהר רייח ברענגט ער, און פּראָפּאָרציאָנעל צו דער גרויס פון רייח און ברוטאַלישקייט פערקלענערט זיך דער ווערט פון דער קערפּער־ענטוויקלונג און קערפּער־קולטור, בעת די דאָזיגע אונטערנעהמונגען.

דעם העכסטען פּונקט פון רייח און אומענש־ליכקייט האָט בלי־ספק דערגרייכט דער באָקס־קאַמף. דער באָקס־קאַמף טעני—דעמפּסי האָט אָפּ־געקאָסט אַ מיליאָן דאָלאַר, ד. ה. אַ מיליאָן דאָלאַר האָט מען בעצאָהלט פאַר אַ פערטעל שעה רויען אום מענשליכען שלאָגען זיך אין די מאָרדעס. אָבער צי ווייסט איהר, אַז פאַר דעם פרייז וואָלט מען גע־קענט בעשעפטיגט דערפיהרען ביז צום זיגרייכען סוף די זוכענישען צו געפינען אַ מיטעל געגען ראַק אָדער אַן אַנדערע אומהיילבאַרע קרענק? צי ווייסט איהר, אַז פאַר דעם געלד וואָלט מען געקענט אויסבויען הונדערט שולען אָדער צעהן שפּיטעלער און געבען בעשעפטיגונג טויזענדער אַרבייטער־הענד?

אָבער ערגער איז מיט דעם „באָקס" גופא אַלס ספּאָרט, מען מוז גאָרנישט זיין קיין סאָציאַליסט, כדי אָפּצולייקענען אַ „ספּאָרט", וועלכער האָט איג־נאָרירט יענע אַכטונג פאַר'ן מענש, און וועלכער שטעלט אויס דעם מענש אויף דער געפאַהר פון די גרעסטע און געפעהרליכסטע קערפּער־צושטער־רונג, די דאָזיגע געפאַהר פון קערפּער־צושטערונג איז קלענער ביי יענעם באָקסער, וועלכער איז אימ־שטאַנד נאָך פריהער געפעהרליך צוצומזיק'ן דעם געגנער, נישט געגענקענדיג זענען דעם, אַז דער געגנער איז סוף כל סוף אויך אַ מענש.

דער באָקס־קאַמף ווערט רעגולירט, ווען מען ליינט אַוועק דעם געגנער; דורך איין קלאַפּ אין דער גאַמבע אָדער אונטערן מאָגען אָדער אין דער געגענד פון דער האַרץ מוז דער געגנער אַנידערפאַלען אויף די ערד און אויף מינדעסטענס 10 מינוט ווע־רען אומפעהיג צום קאַמף. דער הויפּט־אָנגריף־פּונקט איז דער קאָפּ פון געגנער, דוקא דער קער־פּערטייל, וועלכער ווערט גערעכענט אַלס דער טרעגער פון מענשליכע געהירען, פון מענשליכען גע־דאַנק. דער באָקסער בעטראַכט דעם דאָזיגען קאָפּ אויסשליסליך, אַלס דעם בעסטען טייל, אין וועלכען מען קען געבען דעם רעצידירענדען קלאַפּ („נאָק־אוט"). דעם דאָזיגען קאָפּ ווידמעט ער זיין הויפּט־טעטיגקייט. ביי די רעזולטאַטען פון דער דאָזיגער „טעטיגקייט" האָט דער כירורג געוועהנליך אַ היפּש ביסעל אַרבייט.

דאָס צוריסען שטיקער מענשליך פלייש, דאָס צובראָכען די ביינער פון פּנים אָדער פון שאַרבען זענען נאָר קלייניגקייטען, ביילען און בלוט־סימנים בעזונדערס איז דער נאָהענט פון די אויגען, וועל־כע זענען דערביי אַזוי גרויס, אַז זייער געשוואָלעכץ דעקט צו די אויגען,—אָט די דאָזיגע וואונדען שטיי־ען, אַזוי צו זאָגען, כסדר אויף דער באָקס־טאָג־אָרדנונג. אָבער די באָקסער רעקען נישט נאָר צו די אויגען, זעהר אָפט האָבען מיר צו טון מיט עפענען די אויגען, ד. ה. דעמאָלט, ווען די הויט, דער שוואַרצאַפּעל פון אויג, פּלאַצט, „עפענט" זיך פון קלאַפּ.

דאָס עפענט אָבער נישט די אויגען פון די באָקס־ליבהאָבער. אויך די פריינדליכסטע פויסט־קלעפּ, וועלכע דערפיהרען נאָר צו שווערע אויערען־געשוואָלעכצען אָדער צום פּלאַצען פון אויערען־הייטעל, פון וואָס דער באָקסער ווערט טויב, אויך די דאָזיגע „קלייניגקייטען" מאַכען פאַר דעם באָקס־ליבהאָבער דעם קאַמף נאָך אינטערעסאַנטער. אַ נאָז האָט דער באָקסער באמת נאָר צוליב דעם, כדי דאָס לעבען זאָל דורך דעם איהם ווערען שווע־רער. אָבער דאָך בעווייזט כמעט שטענדיג דער גוט ווינשענדיגער געגנער דעם דאָזיגען אַרויסשפּרונג פון פּנים. דאָס געלינגט כמעט שטענדיג. דער רוקען פון דער נאָז ווערט אַזוי שטאַרק צוקוועטשט, אַז די פּלאַכע און גלאַטע נאָז איז געוואָרען דער צייכען, וואָס כאַראַקטעריזירט יעדען באָקסער. די שווע־רע בלוט־שטורצען פון דער נאָז דאַרף נאָר דער ער־מאָהנען דאָ דערד־אַנב. און די אָפטע פאַלען פון צובראָכענע די גאָמבע, אויסהאַקענדיג דערביי די ציין, קומען שוין פאַר אַפילו ביים טרענירען.

עס איז דער טייערסטער און ווערטפולסטער סך־הכל פון באָקסער־אַרבייט דער „נאָק־אוט"־קלאַפּ. פון איין קלאַפּ אין דער גאַמבע אָדער אין קינבאַק פאַלט דער באָקסער אַנידער, ווי אַ דונער וואָלט איהם געטראָפען. ער האָט דאָס געפיהל, אַז זיינע פיס רייסען זיך פון איהם אַוועק אין די ווייטע מרחקים. דער קאָפּ איז איהם צומישט, עס קלינגט איהם אין די אויערען, אָבער זעהר אָפט פערלירט ער לחלוטין, דעם בעוואוסטזיין און ווערט צומישט.

דער געגנער איז דעמאָלט שוין פערטיג. די דאָזיגע פּלוצלינגדיגע פערניכטונג פון געגנער קומט טיילווייז דורך דער דערשיטערונג פון די גלייכגע־וויכטס־אָרגאַנען, וועלכע געפינען זיך אין די געהירען־ביינער, טיילווייז דורך „רעפלעקס־ווירקונג", וועלכע דערשיטערט דעם נערווען־ווענ פון געהירען. די דאָ־זיגע ווירקונג קען אויך זיין, ווען אַזאַ גליקליכער „נאָק־אוט"־קלאַפּ טרעפט אין האַלז, אויער, האַרץ און מאָגען. נישט תמיד דערהאַלט זיך דער באָק־סער, וועלכער איז בעזיגט געוואָרען אויפ'ן דאָזיגען איינציג־אַרטיגען „ספּאָרט־לעבען" אופן.

די שטאַרקע קלעפּ אין דער ברוסט אָדער אין בויך פּייניגען זעהר דעם באָקסער. אָפט איז עס „נאָר" דער געוואַלדיגער ווייטאָג, וועלכער נעהמט ביים באָקסער אַוועק דעם מוט און רופט ביי איהם אַרויס דאָס „פערניכטונגס־געפיהל", וועלכע רויבט איהם אַוועק די ווידערשטאַנדס־קראַפט. ווען אַ קלאַפּ טרעפט אין דער געגענד פון האַרץ אָדער מאָגען רופט ער אַרויס שטערונגען אין דער בלוט־צירקו־לאַציע און אַ בלוט־אויסלייזונג פון געהירען, אָבער אויך די בויך־מוסקולאַטור האַלט נישט אויס אַלע קלעפּ; אויך די ריפּען ווערען צובראָכען. אַזוי זענען אינערליכע ראָגרען, צושעריגונגען פון דער לונג, האַרץ, מאָגען, לעבער, מילץ און נירען נישט קיין זעלטענהייט ביים באָקס־ספּאָרט.

מען קען האָבען פערשידענע מיינונגען וועגען די געפאַהרען, וואָס טראָגט אין זיך יעדער ספּאָרט, עס וועלען זיך אָבער געפינען אַרבייטער ווייניגער וועל־כע וועלען מסכים זיין אויף דעם, אַז די מענשען זאָ־לען זיך אָהן שום סיבה, אָהן שום העכערען ציל אַזוי צומזיק'ן, ווי עס טוען דאָס די באָקסער. און עס זענען גאָרנישט ווייניג פערהאַן אַזעלכע באָקסער, וועלכע האָבען פאַר זייער שפּיל בעצאָהלט מיט'ן לע־בען. די שרעקליכע אָנשטרענגונג פון גאַנצען קער־פּער און ספּעציעל פון האַרץ און פון די לונגען ברענגט כמעט תמיד דעם באָקסער אין אַ שווערען מידקייט־צושטאַנד, וועהר אָפט איז נויטיג וועהר אַ סך צייט ביז דער קעמפער דערהאָלט זיך נאָך דער דאָזיגער „קערפּערליכער איבונג". איינצעלנע שטאַרבען פון איבערגעמאַטערטקייט, שוין נאָכדעם ווי דער קאַמף האָט זיך געענדיגט, אָבער נישט נאָר פון מידקייט. אַ סך באָקסער האָבען שוין פער־לוירען זייער לעבען אויך פון צובראָכענע שאַרבענס, פון געהירען־דערשיטערונגען, פון האַרץ־שלאַג.

דער באָקס ליפערט אויפ'ן מאַרק צוהאַקטע מענשליכע ביינער און פלייש, און עס איז נאָר די פראַגע, ווער פון ביידע געגנער עס ליפערט דעם דאָזיגען מאַטעריאַל. דו אָדער איך? און עס איז נאָך פערשטענדליך דער „דו אָדער איך" אין אומענשליכען אמת'ן שפּיל, אָבער נישט ביים באָקס. דאָס דאָזיגע „שפּיל" דאַרף אַרויסרופען עקעל ביי יעדען בעוואוסטזיניגען מענשען.

(„ווינער אַרב.־צייטונג").

מעשים תעתועים פון אפעריסט,
וואס בעהויפטעט, אז ער איז דער אסטראווצער דיין.
דאס געלד, וואס ער האט געזאמעלט אויף דער „לובלינער ישיבה" האט ער פער'שיכור'ט.

לעמבערג.

וואס לעמבערגער יודישע פערטעל קאכט איצט מיט עפעם א נייעם אפעריסט, א רב'ל און דיין, וועלכער איז געקומען קיין גאליציען, ווי ער בעהויפטעט, זאמלען געלד אויף דער ישיבה אין לובלין, און טוט דא אפ מעשים תעתועים, איבער וועלכע עס רעש'ט זיך שטארק אין די היגע ארטאדאקסישע קרייזען.

מיט צוויי חדשים צוריק איז קיין לעמבערג געקומען א חסידישער יוד, וועלכער זעהט אוים נישט מעהר אלט צו זיין ווי עטליכע און דרייסיג יאהר. ער טראגט חסידישע קליידער, א זיידענע בעקעשע מיט א שווארצען ביבער־קאפעליוש, ווייסע זאקען און שיך, א לאנגע בלאנדע בארד מיט לאנגע פאות.

ווען דער דאזיגער פארשוין איז געקומען האט ער זיך תיכף געווענדעט צו דער לעמבערגער „אגודה", האט זיך פארגעשטעלט, אז ער איז דער זוהן פון דעם נעוו. קראקאווער רב ר' חיים לייב הורוויץ זצ"ל און הייסט העניש הורוויץ. ער האט פארגעלעגט דאקומענטען, אז ער הייסט אזוי ווי אויך בריף פון א ריהה קאנגרעס־פוילישע רבנים, אין וועלכע מען האט געבעטע זאונטערשטיצען דעם דאזיגען פערשוין אין זיין זאמעל־אקציע לטובת דער לובלינער ישיבה.

אין די ארטאדאקסישע קרייזען, וואו מען האט דעם דאזיגען פערשוין כלל וכלל נישט געקענט האט מען איהם צוגעגרייט א שעהנעם קבלת־פנים, ווי עס פאסט פאר א בנן של קדושים. א ריהה לעמבערגער אנגעזעהענע חסידישע בעלי הבתים האבען איהם געהאלפען אין דער זאמעל־אקציע. האבען צוזאמען מיט איהם בעזוכט פיל רייכע היגע יודען, ביי וועלכע מען האט אויף דעם דערמאנטען צוועק געזאמעלט גרעסערע סומעס.

יעדען טאג איז דער פערשוין געווארען איינגעלאדען צו אן אנדערן חשובען בעל הבית. מען האט ממש געשלאגען זיך איבער דעם „חשובען" גאסט. יעדער האט געוואלט, אז ער זאל ביי איהם פריהער זיין צו גאסט. קנאה און שנאה איז צוליב איהם ענטשטאנען צווישען די ערשט בעכטיגע גוטע פריינד.

אויך אין דער „אגודה", וואס איז געזעען איבערציינט, אז זי האט דא צו טון מיט א שליח פון דער לובלינער ישיבה און מיט'ן קראקאווער רב'ס זוהן האט איהם צוגעגרייט א שעהנעם קבלת פנים.

אזוי האט אהעקגעדרייערט 5 וואכען. דאן איז דער פערשוין אוועק פון לעמבערג, זיך געלאזט איבער דער מדינה זאמלען געלד. ווי עס זעהט אוים איז מען איהם אויף דער פראווינץ נישט געגאנגען אין דער האנד, ווייל תיכף אין א פאר טאג ארום איז ער צוריקגעקומען קיין לעמבערג.

אבער ער האט זיך שוין פאר יענע בעלי בתים וואס זענען איהם פריהער בייהולפיג געווען אין זיין זאמעל־אקציע נישט געוויזען. ער איז פערפאהרען גלייך פון דער באהן אין האטעל גרינבערג אויף זשעשושניצקא גאס. דארט האט איהם בעגעגנט א אסטראווצער יוד, וועלכער האט איהם דערקענט.

מורא האבענדיג איצט ווידער צו בעהאלטען זיין אמת'ן נאמען, כדי דער אסטראווצער יוד זאל איהם נישט פערראטען, האט ער אין האטעל גרינבערג זיך געמעלדעט אויפ'ן ריכטיגען נאמען: הערשעל ראזען. ער האט זיך פארגעשטעלט, אז ער איז דעם אסטראווצערס תלמיד און א דיין אין אסטראווצע (קאנגרעס־פוילען).

אין האטעל גרינבערג איז ער פערבליבען בלויז עטליכע טעג. ער האט דערצעהלט, אז ער איז געקומען קיין גאליציע זאמלען געלד אויף וואוילטעטיגע צוועקען. אין האטעל האט מען איהם צוגעטיילט גרויס כבוד, איהם געגעבען פון שעהנסטען און בעסטען. אבער נאך א פאר טאג איז ער געקומען און ערקלערט, אז ער מוז תיכף אויף א טאג־צוויי אוועקפאהרען קיין קראקע און קומט באלד צוריק. ביי דער געלעגענהייט האט ער פאר זיך געהייסען רעזערווירען א צימער, אז ווען ער וועט צוריקקומען זאל עס זיין גרייט.

ווען מען האט איהם פארגעלייגט א רעכנונג פאר דער צייט, וואס ער איז געווען אין האטעל האט ר' הערשעל זיך אנגעהויבען צו מאכען תם'עוואטע:

— סטייטש — האט ער געטענה'עט — צו וואס דארף איך שוין בעצאהלען? איך קום דאך באלד צוריק וועלען מיר זיך פאר'ן אפפאהרען אין גאנצען אפרעכענען.

ווען מען האט איהם אויפמערקזאם געמאכט, אז עס פיהרט זיך שוין אזוי, דאס מען דארף יעדע עטליכע טאג בעצאהלען די האטעל־רעכנונג, איז ר' הערשעל אריין אין כעס:

— וואס, איהר גלויבט מיר נישט? — האט ער געשריגען — בין איך עפעס א גנב? איבריגענס — האט ער אויסגעפיהרט — דארף ה' גרינבערג אלס חסידישער יוד, נישט נעהמען ביי מיר קיין גראשען, ווייל איך ארבייט דאך לשם מצוה און דאס געלד וועט דאן פעהלען דעם פאנד, פאר וועלכע איך זאמעל...

איצט האט מען אין האטעל שוין געזעהען מיט וועמען מען האט צו טון, האט מען ביי איהם קיין גראשען נישט גענומען.

ר' הערשעל איז אבער נישט אוועק פון לעמבערג, נאר איז אריבער צו ה' ס. ווינער, בערקא יאסעלאוויטשא 23, און ערקלערט, אז ער וויל ביי איהם עטליכע נעכט איבערנעכטיגען און וועט איהם דערפאר בעצאהלען. ה' ווינער האט דערויף מסכים געווען. ר' הערשעל האט זיך געזעצט צום טיש און גענומען לערנען א בלאט גמרא.

אין דערועלבער נאכט איז ער אריינגעקומען אין דער רעסטאראציע פון ה' בארער, קאזשמיערזשאווסקא גאס מיט א פרוי פון דער אונטער־וועלט און געהייסען דערלאנגען צוויי גלעזער ביער, ווען ה' בארער האט דערזעהען אזא חסידישען יוד מיט א רביש אויסזעהען אין דער געזעלשאפט פון א גאסען־פרוי, האט ער זיך גארנישט געקענט אנחידושן. ער איז תיכף צו צו ר' הערשלען און איהם אויפמערקזאם געמאכט, אז דאס איז א גאסען־פרוי און עס פאסט נישט דאס ער זאל מיט איהר זיצען. ה' בארער איז נעמליך, געווען איבערציינט, אז ר' הערשעל הייסט נישט מיט וועמען ער זיצט, דערויף האט ר' הערשעל געענטפערט: דערלאנגט ביער. דער קעלנער האט דערלאנגט ביער. ה' בארער האט זיך מעהר אין דעם ענין נישט געוואלט מישען. אויסגעטרונקען דאס ביער האט ער זיך געהייסען דערלאנגען בראנפען. ווען ער איז שוין געווען גוט שיכור, האט ער זיך אנגעהויבען אין שענק אזוי אויפצופיהרען... מיט דער פראסטיטוטקע, אז דער קעלנער האט איהם גענומען און ארויסגעווארפען און דערביי איהם דערלאנגט א פאר פייערדיגע פעטש.

דערויף ענדיגען זיך אבער נאך נישט די מעשים תעתועים פון ר' הערשלען. צוויי נעכט איז ער געשלאפען ביי ה' ווינער. דעם דריטען טאג ווען ער איז אויפגעשטאנען, האט ער גענומען זיך איינפאקען די זאכען אין רענצעל און געוואלט אוועקגעהן. ווען ה' ווינער האט זיך פאר די צוויי נעכט שלאפען געהייסען בעצאהלען 5 זל. האט ר' הערשעל נישט געוואלט. ה' ווינער האט איהם נישט געוואלט ארויסגעבען דאס רענצעל. האט זיך ר' הערשעל אויף איהם געווארפען. געוואלט איהם שלאגען, אזוי, אז ה' ווינער איז געווען געצוואונגען איהם ארויסצולאזען.

ער איז פון ה' ווינער אוועק אין האטעל „אוניאן" אויף זשעשושניצקא 13, דארט גערונגען א צימער, גוט בעצאהלט און ארויפגערופען דעם פארטיער, געהייסען זיך ארויפברענגען וויין. דערווייל איז ער אראפ אין גאס, זיך געברענגט ארויף צוויי יודישע פראסטיטוטקעס סאבינא צווערדלינג אוים לעמבערג און מינקא מאהלבערג אוים פעשמישל. צוזאמען מיט דעם האטעל־פארטיער און די צוויי גאסען־פרויען האט ער גענומען שיכ'ר'ן. דאן האט ער געהייסען די פראסטיטוטקעס טאנצען און דערביי האט ער אונטערגעברומט א חסידישען ניגון.

אויף צומארגענס איז ער געגאנגען עסען מיטטאג אין דער רעסטאראציע פון יוסף פלינער. אף קאטלארסקא און בערקא יאסעלעוויטשא. נאכ'ן מיטאג, וואס האט בעטראפען 15 זל. איז ער אריין אין קיך און דארט גענומען טעשפען... די שיקסעס און קעכינס. בקיצור: עס איז א'זוי ווייט געקומען, אז דער רעסטאראטאר האט איהם מחל געווען די 15 זל. און איהם ארויסגעווארפען.

געווען איז עס שוין פארנאכט און פון דער רעסטאראציע איז ר' הערשעל גלייך געגאנגען אין דער סטעפענער קלויז דאווענען מנחה. ביי דער שטילער שמונה עשרה האט איינער פון די מתפללים בעמערקט, ווי ער נעהמט צו צו דער וואנד, וואו עס האט געהאנגען א טייערער פעלץ פון א יוד, וואס איז געשטאנען שמונה עשרה, נעהמט דעם בעל קאראפ און לאזט זיך אוועקגעהן. האט ער געמאכט א געוואלד, אז ר' הערשעל וויל גנבענען דעם פעלץ. ס'איז געווארען א רעש, ר' הערשעל האט אנידערגעווארפען דעם פעלץ אויף דער ערד און האט געמאכט פליטה...

פון דער סטעפענער קלויז איז ער אנטלאפען אין האטעל „אוניאן", פון וואנען ער איז צוויי טעג נישט ארויסגעגאנגען. דארט האט ער שוין יא בעצאהלט זיין רעכנונג, האט זיך פון דארט ארויסגעצויגען און גערונגען א געלעגער ביי ה' באלאבאן קאזשמיערזשאווסקא 23.

ביי ה' באלאבאן האט ער געוואוינט עטליכע טאג. ווען מען האט געפאדערט אז ער זאל געבען עטליכע זלאטי אויפ'ן חשבון פון דער רעכנונג, האט ר' הערשעל ערקלערט, אז ער ציהט זיך ארויס און וויל צוריק דאס רענצעל מיט די זאכען. ה' באלאבאן האט איהם געזאגט, אז ער וועט איהם אפגעבען דאס רענצעל, אויב ער וועט איהם בעצאהלען פאר'ן נאכט־לעגער.

איז ר' הערשעל אראפ אין גאס, געבראכט א פאליציאנט און איהם ערקלערט, אז ה' באלאבאן פיהרט א גאסט־הויז און מעלדעט נישט זיינע געסט. נאטירליך, האט זיך דער פאליציאנט איבערציינט, אז דאס איז אלעס שקר וכזב. נאר וועהענדיג, וואס פאר א מיטלען ר' הערשעל בענוצט, כדי נישט צו דארפען בעצאהלען, האט ה' באלאבאן איהם ארויסגעווארפען מיט'ן רענצעל.

„ארט"
זאכאדניא 43
יודישער קאמער־טעאטער
ליימונג: מ. בראדערזאן.
היינט — 1 פארשטעלונג:
אנהויב 9.30 א זייגער אוונד
„לאטקעס"
1) אובערטור 2) נאקטורען 3) קאפעליוש 4) באלעבאטיש 5) קיילע־ביילע 6) מורינו אליבאבא 7) וואסער־טרעגער 8) לאטקעס 9) ווייב און געליבטע 10) ס'יודישע געסעל
טעקסטען פון משה בראדערזאן, משה נאדיר, אהרן צייטלין און ב. קאווגער. מוזיק: דוד בייגעלמאן און י. בוים.
הנחה־בילעטען זענען היינט גילטיג.
די קאסע איז אפען טעגליך פון 6 אוו., שבת פון 1.30 ביז 5 נאכמ. און פון 7 אוונד.

דער שווארצער וואלף
(ראמאן).
17)

דער דאזיגער אומשטאנד האט איהם גיכער בעאונרוהיגט, ווי פערוואונדערט:

קאטשאלקאווסקי וועט דאך זיכער פריהער אדער שפעטער אנקומען, נאר פארוואס לאזט ער עפים אויף זיך ווארטען?

אהן שום הנאה האט וואלדעק געזופט פאמעלעך דעם וויין פון באקאל.

קיינער האט זיך צו איהם נישט צוגעזעצט, קיינער האט מיט איהם נישט פערפיהרט קיין שמועס...

דאס איז אבסאלוט נישט געווען עהנליך אויף די הנהגות אין דעם באר „עמפיר".

ווייזט אוים, אז די „חברה" האט ארויסגעגעבען א בעפעהל איבערצולאזען איהם אליין.

אין אנדערע אומשטענדען, וואלט די זאך איהם געפרייט, איצט אבער האט ער זיך דענערווירט צוליב דעם, און ס'האט אין איהם געקאכט, ווי א קעסעל.

מיט זיין אליין זיצען האט ער אנגעהויבען צו ווענדען אויף זיך די אויפמערקזאמקייט...

פיל לאמפען אין זאל זענען אויסגעלאשען געווארען, כדי צו שאפען „שטימונג".

פיל טאנצענדע פארלעך זענען אוועק צו די טישלעך.

אויפ'ן בעפרייטען פארקעט (פאסאדזקע) איז ארויסגעלאפען א טאנצער־פאר: אנ'אפאש מיט אנ'אפאשקע...

עס האט זיך אנגעהויבען דאס פראגראם.

נאך דער ערשטער פאר, איז ארויס א צווייטע — א שפאניער מיט א שפאניערין.

דער טרוקענער געקלאפער פון די קאסטאניעטען האט זיך צוזאמענגעמישט מיט די קלאנגען פון די אויפנעפראפענטע פלעשלעך מיט דעם קלינגען פון די גלעזער, מיט דעם שכור'ן געלעכטער ביי די טישלעך.

פאר אויפרעגונג האט שוין וואלדעק געהאט בעשלאסען צו שיקען די „היגטישע חברה" אין אלדע רוחות...

ער האט דעריבער געמאכט א זשעסט, ווי ער רופט דעם אויבער־קעלנער צו צאהלען דעם רעכענונג.

אין דעמזעלבען מאמענט האט די שפאניערין' וואס האט שוין געהאט פערענדיגט דעם טאנץ, זיך צוגעשארט צו איהם, און זיך אוועקגעזעצט ביי זיין טישעל.

זי האט צארט ארויפגעלייגט איהר האנד אויף זיין פלייצע, און אריינגעקוקט איהם אין די אויגען:

— איך איז דא לאנגווייליג, טייערער?

וואלדעק האט מיט א שמייכעל א שאקעל געטון מיט'ן קאפ.

— ווילט איהר מיך נישט מכבד זיין מיט שאמפאניער? קאן מען דא לעם אייך זיצען?

— איהר זעהט דאך: איך האב פאר אייך איבערגעלאזט כמעט א גאנצע פלאש.

דאס מיידעל האט צוגעטראגען צו די ליפען א באקאל, און, קוקענדיג דורך איהם אויף וואלדעק'ן, האט זי זיך ווידער אפגערופען:

— איך זעה טאקי, אז איהר זענט דעם היינטיגען אווענד אומעטיג!

— ניין! דאס טראכט איך, פשוט!

— וועגען וואס, א שטייגער, טראכט איהר?

— איך קלעהר וועגען דעם ס'ארא שוואכע מענשען זענען מיינע לאנדסלייט, די אמעריקאנער! מיט וואס פאר א ברען און ליידענשאפט זיי ווארפען זיך דא אויף די פערגעניגענס, וועלכע זיי האבען נישט אין דער היים, און ווי שנעל זיי ווערען שכור!

— איי־איי! — האט דאס מיידעל שפאטיש א זאג געטון — איהר זענט גאר א מאראליסט מיט ציטרינאווע, זויערע געדאנקען!

— איהר זענט גערעכט: מיר איז טאקי זעהר אומעטיג!

— פארוואס־זשע געהט איהר נישט אהין, וואו מען ווארט אייך אפ? — האט דאס מיידעל א זאג געטון, שלינגענדיג דערביי דעם וויין — אנ'אויטא ווארט שוין דא לאנג אויף אייך... און עס וועט אייך מיט דער „חברה" זיין א סך פרעהליכער!

זי האט זיך שנעל אויפגעשטעלט, און שטיפעריש פערנויגענדיג זיך פאר איהם, איז זי שנעל פערשוואונדען.

קאפיטעל אכט.

דער אולטימאטום.

עס איז גאר קיין ספק נישט, אז מען האט תיכף צו־וויסען געגעבען וועמען ס'גהער צו דיין וועגען זיין אוועקגעהן.

ביים ארויסגאנג פון באר „עמפיר", איז צו איהם שנעל צוגעגאנגען מיט א פערנויגונג דער שווייצאר.

— הער לעמאן?

— יא, דאס בין איך.

— אייער אויטא ווארט אינטען.

— גוט!

וואלדעק האט געווארפען א שנעלען בליק אויפ'ן פרעכטיגען שווארצען אויטאמאביל, וואס איז געשטאנען הארט לע'ם טראטואר, און מיט בעפרידיגונג האט ער א שמייכעל געטון.

— איך דאנק אייך פאר דער מתנה! — האט ער א זאג געטון, און אריינגערוקט דעם שווייצאר אין האנד אריין א גרעסערע מטבע ביער־געלד.

דער שאפער איז געווען אנגעטון אין א רייכער עלעגאנטער ליבעריע, און אויסגעזעהען האט ער זעהר סאליד.

— איהר ווייסט שוין א ודאי, וואוהין איך וויל פאהרען? — האט ער א פרעג געטון.

דער שאפער האט זיך אנגענומען ביים דאשעק פון היטעל.

— זעלבסטפערשטענדליך, הער:

— אלזא, פאהרען מיר שנעלער!

וואלדעק האט זיך בעקוועם אריינגעזעצט, און צוגעמאכט די אויגען.

ער האט אנגעהויבען צו פיהלען א מידיגקייט נאך דער זעקס און דרייסיג־שעה'דיגער אונאויפהערליכער געשפאנטקייט.

ער איז אבער געווען יונג, געזונד, און וואלט נאך געקאנט אזוי א צוויי־דריי מעת לעת נישט שלאפען.

פונדעסטוועגען וואלט אנ'אפרוה פאר איהם כאטש אויף עטליכע מינוט געווען זעהר אנגענעהם און נוצליך.

פאר דער רעצידירענדער בעגעגעניש וואלט ער כאטש נעדארפט א ביסעל בערוהיגען די כחות און די געדאנקען.

(פארטזעצונג קומט)

MIEJSKI KINEMATOGRAF OŚWIATOWY

Wodny Rynek (róg Rokicińskiej) tel. 18-26
Dojazd tramwajami 16 i 10.

Od wtorku, dnia 4-go do poniedziałku, dnia 10-go grudnia 1928 r. wł.

Dla dorosłych: **Dla dorosłych:**

„ŻÓŁTY PASZPORT"

Dramat życiowo-obyczajowy w 10-ciu aktach z życia rosyjskiego.
W roli Marji Andrejewny — **ANNA STEN.**

Dla młodzieży i dorosłych:

GRUŹLICA

(W objęciach niewidzialnego wroga)

דער בעקאנטער רעכטס-קענער
י. אינפעלד

נעמט אויך אונטער דורכצופיהרען אין בוררים-געריכטען די שווערסטע סכסוכים געוויסענהאפט און לויט די פערפליכטענדע געזעצן.
וואוינט איצט אויף פעטריקאווער 31.
שפרעכשטונדען טעגליך פון 5–8 אוו.

אוואוינונג

פון 2 צימערן און קוך מיט אלע בעקוועהמ-ליכקייטען, איז פון זאפארט איבערצוגעבען. 8103
צו ערפאהרען אויף דער שטעל, ליפאווא 31.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט
זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראקאווסקי	נאז העלז, אויערן קר.	10—11 2—3 / 6—7
ד"ר רוזשאנער	הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד"ר גאלדשטיין-פאלאק	אויגען-קראנקהייטען	1—2 / 7—8
ד"ר יוסטמאן	נערוועןקראנקהייטען	12—2
ד"ר ראזענצווייג	קינדער-קראנקהייטען	10—12 4—5
ד"ר שפירער	פרויען און געבורטס-הילף	11½-1 5—6
ד"ר קאנטאר	כירורגישע-קראנקהייט.	4-5 און 1—2
ד"ר וויינבערג	אינ. קראנק. לונגען-קר.	11-1 6½—7
ד"ר טאפעל	רענטגען	12—13 4—6
א. גראזשנשיק	צאהן-ארצט	3—7
נ. ראזעס	צאהן-ארצט	6—2

צאהן-טונדהיילונג, באלייכטונגען, קאראנען, פלאמבען א. א. וו.
בײַ דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען-אינסטיטוט
[illegible]
די לעטשניצע איז [illegible] אפען זונטאג.
חיזים אין דער שטאט.
ערצטליך-קאסמעטיש. קאבינעט
פרל. מ. מארקום נעהמט אן פון 5–7 אוועגד

א גרויסען אויסוואהל פון פערשידענע
ביכער
פון אלע פערלאגען מיט א גרויסען ראבאט
בעקומט איהר נאר ביים צייטונגס-פערקויפער
י. וועלניארזש, אלט-שטאט 1
איך גיב אויך ביכער אהיים צו לייענען. ביליג.
איך קויף אלטע גענוצטע ביכער און ראמאנען.
כ'נעהם אן צו בינדען ביכער צו ביליגע פרייזען.

לייה=ביבליאטעק א. ג.
פון א. אייזענשלאס
איז טעטיג יעדען טאג פון 6–9 אין אוועגד.
א חוץ דינסטאג. שבת פון 10 ביז 1 מיטאג און פון 6–9 אין אוועגד.

א שילער (יז)
צו ערלערנען
דאס פאטאגראפישע פאך
ווערט געזוכט
אין פאטאגראף. אנשטאלט
„PARISIEN"
69 Brzezińska 69.

געלעגענהייטליך
צו פערקויפען א
שלאף-צימער
אין גוטען צושטאנד
מיט א אייז=קאסטען
און נאך קלייניגקייטען. צו
ערפארען ביי באמגארט
קאנסטאנטינער 38.

Dr. med.
W. EYCHNER
גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11.
טעל. 34-72
נעהמט אן פון 6–8 אוועגד.

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al Kościuszki 27
tel. 51-73,
הויט און וועגערישע קראנקה
הייטען און ליכט-היילונג.
נעהמט אן פון 4—7 אין אוועגד
צוריקגעקעהרט

Dr.
J. POLAKOW
קינדער-קראנקהייטען
קאנסטאנטינער 37a
טעל. 39-75.
צוריקגעקעהרט
נעהמט אן אין דער לעטשניצע אויף גיערס מארק (פעטריקאווער 294) פון 2 ביז 3½ נאכם. און ריעדען און 3½—5 נאכם.

LEKARZ DENTYSTA
St. GELBERG
צאהן-ארצט
טעל. 15, 31-08.
נעהמט אן פון 9 ביז 7 אוועגד.

לעכער מאשינאווא
ווערען אנגענומען אויסצו-נייהען צו ביליגע פרייזען
ביי **ג. נארדמאן**
29 צעגעלניאנא 29

קאליגראף
ל. בערמאן
(דער יונגער) וואוינט אויף זאוואדזקא 19. 1-טער שטאק, און לערנט אויס שעהן און שנעל שרייבען

קאלאשען בחנם!
וייל טראגענדיג אזעלכע ערשפארט יעדער מעהר געלד אויף די זוילען!
פיעטריקאווער 44 — קעגענאיבער — MAGAZYN UNIWERSALNY

קאלאשען פאר קינדער נומער 5, 6 אויף ווינטער	זל. 4.50
" רוסישע און טרעטארן פאר דאמען גרויס 0, 1, 2	" 5.50
" אינגלענדישע גרויס 2, 4, 6, 7, 9, 10 פאר דאמען	" 6.25
" " אויף ווינטער גרויס 1, 2, 4, 5	" 6.75
" פאר יונגלעך	" 7.50
" אינגלענדישע פאר מענער	" 8.50
" " ריגער	" 8.75
" רוסישע לייכטע " גרויס 7, 11, 13	" 9.25
" שוועדישע טרעטארן " גרויס פון 10 ביז 13	" 9.75
" " " האלב-ווינטער גרויס 8 ביז 10	" 10.50
באטען פאר קינדער גאבארדין מיט סאמעט גרויס 5 — 7	" 11.—
" דאמען מיט סאמעט	" 16.—
" ספארטאווע גאבארדין גרויס פון 8 ביז 10	" 16.50

נור נאך צו עטליכע פאר פון די אנגעוויזענע גרויסען. ס'איז אויך צו בעקומען נארמאלע פאסאנען פון אלע אינגלענדישע און אויסלענדישע פאבריקען ביז 20% נידריגער פון די קאנקורענץ פרייזען.
שטענדיג אויף לאגער אלע פאסאנען און גרויסען.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקהייטען און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגיע און נערוועןקראנקהייטען.
קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.
— — — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוועגד. — — —
פון 11 ביז 12 בייטאג און פון 2 ביז 3 נאכמיטאג נעהמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען.
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— — בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. — —
וויזיט 3 זל.

בית שריפט=ביורא
א. האכבערג פאנסקא 1 טעל. 36-77
פערלעדיגט אלע ארט געריכטליכע- און שטייער-אנגעלעגענהייטען אין אלע שטעטן אויך אויף לאדזשער וואיעוואדזשאוע רעיעל און פינסטליך.
בעמערקונג: וועגען פערשידענע שטייער-פראגען נעהם איך פערזענליך אן צווישען 5–6 נאכמיטאג.
כ'קויף אויס פאטענטען אויפ'ן יאהר 1929.

אל תתהלל ביום מחר!!
כי לא תדע מה ילד יום.
לייג נישט אפ אויף מארגען
נאר, אז דו דארפסט ערלעדיגען סאנדאווע זאכען זאלסטו גלייך קומען צו לויפען אין ביורא
פעטריקאווער 17 דורכגאנג זאכאדניא 52
וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געוויסענהאפט געשריבען לויט'ן אוסטאוו אלערליי בימעס, קלאגען, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, אפעלאציעס ציווילע און קארנע אפא=זיציעס, אדוואלאניעס, רעקורסען וועגען דירה אין אורזשאנד-ראזיעמטשי, וועגען פעטער אין קאמיסאריאט-יזשאנדו און אלע פאליציי-בעצירקען, אקטען אינטערציזיעס, אקטע דארא=וויזנעס, קארנע ספראוועס, ווי אויך אי-בערזעצונגען אין אלע שפראכען. ספעציאליסט פון שותפות-אקטען. מיט אכטונג
י. מאנעלא רעכט-קאנסולענט.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע.
האט זיך איבערגעצויגען אויף אנדזשעיא 5
נעהמט אן פון 8 — 10 פריה און פון 5–9 אין אוועגד.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med. ALBERT GOTLIB
פיעטריקאווער 26, טעל. 77-50
אקושער און פרויען = קראנקהייטען
נעהמט אן פון 4 ביז 7 אין אוועגד. 2611

ס'איז ערעפענט געווארען אן ארטאפעדישע
פראצאווניע
לויט'ן מוסטער פון ווין אונטער דער אויפזיכט פון א דאקטאר-ספעציאליסט פאר ארטאפעדיע, אונטער דער טעכנישער לייטונג פון אנ'ערשטקלאסיגען באנדא-זשיסט-מעכאניק פון אוניווערזיטעט פון אויסלענדישען קליניק. עס ווערט אויסגעפיהרט אלערליי ארטאפעדישע אפאראטען לויט'ן גיפס=מאדעל, ווי: ווקלאדקעס אויף פלאט=פיס, קינסטליכע פיס און הענד, ארטאפעדישע גארסעטען פאר קרימע פלייצעס א. ד. גל. 5011
אדרעס: גדאנסקא 28, וו. 1.

מעכאנ. שלאסעריי און שווייסעריי
J. REDER
ŁÓDŹ, Konstan ynowska 11.
כ'נעהם אן אלערארט שלאסעריי-ארבייטען צו זעהר ביליגע פרייזען און מיט פינקט-ליכער אויספיהרונג.
פריוואט-וואוינונג: גדאנסקא 20.

---

2 שטובען און א קוך
אדער א געוועלב מיט א גרויסע שטוב, ס'קען זיין מיט א בעזונדערען איינגאנג אין דער בושעושינער ביז זגערזשער, ווערט געזוכט.
אפערטען אונטער "S. 69" 9982

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און דענטיסטישער קאבינעט.
בושעזשינער 11, טעלעפאן 37-63
אפען פון 9 פריה ביז 7 אוועגד.

ד"ר האלינסקי	נאז, האלז, אויערן קר.	3—4
ד"ר קערשנער	קינדער קראנקהייטען	9-11 3-4½
ד"ר שיפמאן	אינערליכע קראנקהייטען	11—1
ד"ר לוביטש	הויט און געשלעכט-קר.	12½—1½
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גײַסטיגע קר.	1— 2
ד"ר גאלדבלאט	אויגען-קראנקהייטען	12½—½
ד"ר עליאסבערג	כירורגישע קראנקה.	1—2
ד"ר בערגמאן	פרויען און געבורטס-הילף	3—4

[illegible]
שטעלען געגען שקארלאטין.
ד"ר [illegible] זקי סטאמאטאלאג
צאהן-ארצט 10—1 3—6
קינסטליכע צאהן, קאראנען, פלאמבען א. א. וו.
די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאג.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—15 גר. פריינטאג און ערב יו"ט—20 גר. און דער זייט 7 שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . . . . 60— . . . 4 "
נאך'ן טעקסט—1 . . . . . . 15— . . . 7 "
[illegible] 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. קלאזעבען—10 גר. 2 חדשים

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט צושטעלען א היים אויף דער פראווינץ — 5 א א חודש; אין אויסלאנד פיט 30 פראצ. טייערער.
פאר'ן איינשיקן און פער'שיקן די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און אין אוונט.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.
Czcionkami i druk „Najer Folksblat" Piotrkowska 21.